Phần Học-Sinh (tiếng Chrau Jro)
Tỉnh: Bình-Tuy, Phước-Tuy,
Biên-Hòa và Long-Khánh

EM HỌC VẦN

Tiếng Chrau Jro

Quyển 2

(Quyển 3 cũ)

Lớp Vỡ-Lòng

Trung-Tâm Học-Liệu
Bộ Giáo-Dục
Xuất-Bản
1973

CHRAU

SIRĂQ di 2

(Sirăq dâm 3)

Lớp Vỡ-Lòng

Trung-Tâm Học-Liệu
Bộ Giáo-Dục
Xuất-Bản
Saigon
1973

11E01-2

Ấn-hành trong khuôn-khổ chương-trình
hợp-tác giữa:

Bộ Giáo-Dục
Bộ Phát-Triển Sắc-Tộc
Viện Chuyên-Khảo Ngữ-Học

Tháng 10, năm 1973
Ấn-hành 4.000 cuốn

V

vach--nhão
vap--cha
văt--đem
vâng...vầy—đừng
vêl--chiếu
vi--đâu
viêm--xấu
vĭq--ngủ
vlăh--chẻ
vlâq--nữa, lại
vlơ--trên
vŏh--muối
vŏq--giã
vồq--đi!; chỉ
vông hlâq--té
vôq--trước, đầu
vơq--nằm mơ
vraq--con công
vrec--khúc cua; ngả đường
vrêq--bây giờ
vri--rừng
vrwanh--dấu, vằn
vu--người ta
vunh--mướp
vũh--nướng
vũq--đuổi
vanăc--phân nửa

W

war--chuồng
wĭnh--xin
wŏh--chém
wŏh--múc
wŏng--kiếm
wŏq--nữa

Y

ya--tranh
yau--cọp
yăh--tốt
yông--mợ
yŭq--lưới
yun--vông

so--chó
song--bồi thường
sŏh--đốt
su--mền
sŭm--chim
sŭng--trong
sŭq--dơ
swây--tỉa lúa
sigâr--cái trống
sima--nhím
sinoq--lông
sipai--thỏ
sipêt--đồ, vật để nhét (thay nút

T

tao--đứng
tao răm--múa
tayh--nghe lớn
tăch--bán
tăm--trồng
tăq--rút
tât--tới
tê--nuôi
têch--dẫn
thăng--lầm, qúa
ti--tay
tiêng--đuôi
tĭq--kia
tong--cái
tôr--tai
tơm--gốc
trong--đường
tu--đàng
tung--vác
tacăh--nhắc
tachuq--mặc
tahec--rách
tahơh--(tiếng kêu của con mang)
talĕh--chim gõ kiến
tamô--nước đá
tamti--dạy
tamvăc--mắc
tamvăq--máng
tamviêq--máng, treo
tanchăp--cột
tanô--hăm dọa
taploq--phỏng
taplôq--trầy
tarŏh--rớt
tarung--đỗ
tatao--dựng lên
tatâm--lợp nhà

U

u--ở
uat--giương nã
uây--đầu nã
uĕh--siêng, thường
un--bà
ŭh--thổi
ŭm--tắm
ŭnh--lửa

LỜI NÓI ĐẦU

Đây là quyển sách vỡ-lòng được soạn-thảo đặc-biệt để dạy người Chrau phương pháp hữu-hiệu nhất học tiếng mẹ đẻ. Để áp-dụng một cách công-hiệu, các giáo-viên cần phải theo phần chỉ-nam kèm theo quyển sách vỡ-lòng.

Dĩ-nhiên là: (a) người học có kết-qủa nhất là người đã căn-cứ cái thuật mới mẻ này vào khả-năng ăn nói họ đã sẵn trong tiếng mẹ đẻ, (b) người nào đã trước nhất học qua ngôn-ngữ của họ rồi sẽ học được Quốc-Ngữ một cách nhanh chóng hơn.

Lại nữa, đứa trẻ đến việc học Quốc-Ngữ sau khi nó đã được quen thuộc với hình-thức của chữ trong tiếng mẹ đẻ và có ý-tưởng là học để hiểu thì cũng có thể hiểu và nói được trong khi nó tập-đọc Quốc-Ngữ. Vì thế chúng tôi tin-tưởng rằng quyển sách vỡ-lòng này góp một phần quan-trọng trong công-cuộc dạy chữ Chrau đồng thời cũng là một sự đóng góp hữu-hiệu của đồng bào Chrau

để vào tinh-thần hoạt-động Quốc-Gia Việt-Nam.

Quyển sách vỡ-lòng này được soạn-thảo theo chương-trình tổng-quát của Chánh-Phủ Việt-Nam Cộng-Hòa nhằm giúp-đỡ đồng-bào Thượng trước tiên là học tiếng mẹ đẻ. Chương-trình toàn-bộ ý-thức trọn-vẹn lề lối giáo-dục bằng tiếng mẹ đẻ ở lớp vỡ-lòng và một số sách giáo-khoa song-ngữ ở bậc sơ-cấp để giúp học-sinh Thượng từ từ chuyển qua dùng các sách giáo-khoa Việt ở các lớp trên.

Ô

ôp--làm

Ơ

ơ--ư...

P

pai--canh
panh--rằng
păch heq--cái này
păch nŏq--cái kia
păh--chặt
păn--ấp
pănh--bắn
păr--bay
păt--vắt
pâm--đánh
pe--ba (số)
pham--tám (số)
phe--gạo
phit--quạt
phong--suối
phŭng--sợ
piêng--cơm
pih--giặt
play--trái
plŏng--để tay trong nước
plôi--bí
poq--bó
pôp--anh, chị
pơch--làm theo
prĭh--cao
proq--sóc
prông--cái gùi
pŭt--út
palây--xứ
paniq--vai

R

raq--chửi, mắng
raq--lá buông
răm--rẫy
răm (tao)--múa
rănh--khô
re--bơi
rĕh--mây
rĭh--sống
roch--ghé
rom--đẹp

S

sa--ăn
saih--chải
saq--đi
săng--biểu, bảo
săq--tên
sây--thấy
sec--la
sên--coi
siêm--đúc
sĭq--về

lŭh--ra
lŭng--lắm
lŭp--hỏi
langôt--ngọt
lapăl--cối giã lúa
lawân--luôn

M

may--mầy, anh, chị, cô.v..v...
măng--đêm
măq--lớn
mât--mười (số)
me--mới
mê--mẹ
mi--mưa
mŏh--rồi
mŏq--làm sao
mơch--gần

N

nanh--chúng tôi
năq--bếp
năr--ngày
ndân--hiểm
Ndĭq--tên của một người
ndĕh--xe
ndŏh--chưa, chưa hết
nĕh--nó
n'hlênh--bông búp
n'hlênh vunh-- bông mướp
nong--gánh
nŏq--đó
nôq--không muốn
ntĕh--đất
ntiêt--mặn
nting--xương
ntô--da
ntu--giếng

NG

ngai--xa
ngang--hôi
ngăn--thôi
ngât--tắt
ngeq--trâu con
ngit--cháy

NH

nhai--nói
nham--mượn
nhi--nhà
nhŭp--lấy
nhŭq--khói

O

Oq--tên của một người

Ŏ

ŏh--em

ŏh

em

Heq ŏh pŭt Ndĭq de. Săq nĕh GaOq.
Nĕh văt camon nĕh saq tu ling, nŏq nĕh an camon nĕh gŭq.
Nĕh an da sa, en camon nĕh dăh da. Da saq du lĕq.
GaOq ôp taplôq ntô nĕh de. En khây nĕh saq sĭq tu nhi. Un GaOq de păt ti GaOq de.

ŏh	ŏh	ăh	ăh	ŭh
vŏh	pŏh	păh	dăh	dŭh

ŏh	ih	ih	uh
vŏh	vih	pih	puh

Bai Hŏc 43

cham

Cua

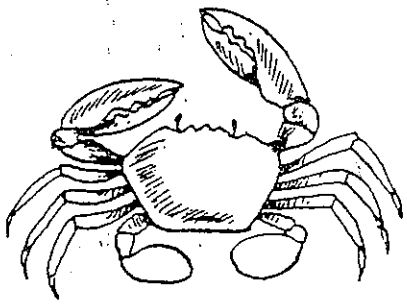

Da păn chăp. Cham căp da, nŏq da vịt ăp trứng. Cua căn vịt, ây vịt du, en so sa chăp da de, nŏq da dặh so. Chạy, rồi chó an trứng của vịt, vậy vịt đuổi chó So saq du tu GaOq. GaOq saq ŭm, Chó đi chạy bên gaoq. gaoq đi tắm nŏq so saq bay. Cham căp so, nŏq so sa thì chó chạy theo, của căn chó, thì cho ăn cham lawân. của lại

cham
am

Của

am	ăp	it	ŭp
cham	chăp	chit	chŭp

Cua trứng Cắt não

mi	maq	ma
Mi	Maq	Ma

mua bên Phải

H

ha--hay
hao--leo cây, lên
hằng--không ?
heq--đây
hlâq (vông)--té
hon--mọc
hôm--còn
hơm--no
hơn--mừng
huch--uống
hŭch--quên
hwa--con độc
hwât--bổ
hwây--đưa, dẫn
hyoq--mệt
hyơt--chết trên ay

I

iau--rủ nhau
ih--phơi
iưn--cho

J

jâng--chân
je--của (tôi)
ji--đau
jih--mổ tay
jiq--làm cỏ
jĭnh--may
jo prit--bắp chuối
jŏq--lâu
jơ--giữ
juh--chùi
jun--nai
jưl--mang
jwŏq--cắt
jike--heo rừng
jingo--tối

K

ken--nhỏ
khay--mặt trăng
khăn--khăn
khây--chúng
khoi--cũng
kiêp--soong

L

la--lá
lăp--vào
lâm--cái
lâq--cám
lĕq--hết
lềq--đã
lêch--nát
lêng--chơi
lênh--biển
ling--ngoài
lòh--vậy
lôch--đủ
lôt--chạy

chhe--dây
chhiêp--hụt
chhŏng--xong
chhơ--cây
chŏh--mục ghẻ
chưt--chết

D

da--vịt
daq--nước
dayh--gãy
dăh--đuổi
dăq--bẫy
dân--rõ
de--của
dê--dễ
dêq--chú
di--cho, để
diêt--hoài
dip--trúng
doq--bỏ vô
dông--hơn
dônh--lượm
du măt--một chút
dũh--nóng

Đ

đec--mũi me
đông--nổi
đơm--kể
đuôn--nón
đưc--kéo

E

en--rồi

Ê

ê--í!
êq--không

G

gal--phải
gâm--nấu
gĕh--có
gi--sàn
giŭq--bẻ
gon--ẩn-núp
gŏh--gõ
gŏng--thịt
gŏq--nhiều
gŭq--ngồi
gưn--múc
gala--dạy
gapu--con trâu
gasop--gió
gasor--lông nhím
gatiêt--con kết
gatợp--con bồ câu rừng
gatŭq--chỗ

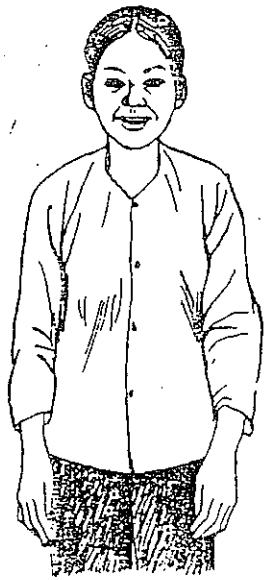

mê

mẹ

Mê GaOq pih su, nĕh păt, en saq ih.
mẹ gaoq dặt mền nó vất rồi đi phơi.
GaOq tê camon nĕh en camon saq du tu
gaq người cháu nó rồi cháu đi chạy lên.
mê nĕh ôp su sŭq lŭng.
mẹ nó lấm mền dơ lắm
Nŏq mê nĕh pih su sĭq vlâq en saq
Thì mẹ nó dặt mền bẻ lại rồi đi
ih wŏq. So saq căp su. Nŏq mê pih
Phơi lại, chó đi cắn mền. Thì mẹ dặt
wŏq bay gŭq lawân u nŏq.
lại với người luôn ở đó

ê	ê	ê	ê
mê	lê	tê	dê
mêng	lêng	têp	dêq

mê
ê

mẹ

chơi lấy chú cậu

Bai Hŏc 45

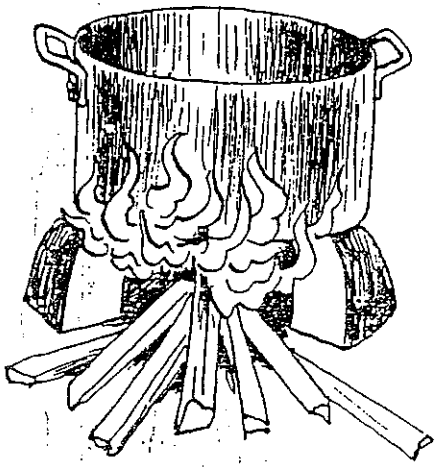

năq

bếp

Un gŭq u sŭng nhi năq. Un an
bà ngồi ở trong nhà bếp. bà cho
GaOq bay camon nĕh de sa cham.
gạo với chân của nó ăn cua.
Ndiq nong daq lăp sŭng nhi năq. Un
hdiq đánh nước vào trong nhà bếp. bà
khoi an nĕh sa cham, sa en nŏq khây
khỏi cho nó ăn của. ăn xong thì tui
nĕh saq lêng u nhi cô khây nĕh de.
nó đi chơi ở nhà ông tui nó
So siq vlâq lăp sŭng nhi năq nĕh sa
cho về lại vào trong nhà bếp nó ăn
cham lawân.
cua luân

năq		ăq	ăng	ôm	ong
ăq		năq	năng	nôm	nong

NGŨ-VỰNG

Chrau--Việt	Chrau--Việt
A	câp--chờ đợi
a--từ	cô--ông
an--cho	cô măq--con voi
aq--ná	côr--đau
ayh--riêng	côt kĕh--năn nỉ
	cồ--mà
Ă	cơl--gối đầu
ăng--nướng	cơp--đếm
ănh--tôi (đại danh-từ)	caheq--như vậy
	camhlăng--mạnh
Â	camlăh--cãi nhau
âh--trả lời	camon--cháu
ân--để lại	camvŭm--lời nói
	camvuôt--kèn bầu
B	canđul--bụng
bây--và	cane--chuột
bi--bông, ẵm	canjâq--nặng
bôih--quét	canji--cỏ
buôn--buồn	
	CH
C	cham--cua
ca--như	chao--mía
căh--thức	chăng--nghe
căl--đốn cây	chăp--trứng
căm--mũi tên	chih--rầy, mắng
căp--cắn	chĕq--để
	chhal--gió

bị gẫy. Ndĭq nói bây giờ đi chặt cây về làm đầu nỏ khác.

Về tới nhà GaOq hỏi: "Sao cha chỉ bắn một con dọc thôi?" Cha nói: "Đầu nỏ bị gẫy nên cha không bắn thêm được nữa. Cha bỏ đầu nỏ ngoài rừng." GaOq hỏi: "Sao cha không vác đầu nỏ về cho con chơi?" Cha nói: "Cái gì cũng đòi chơi hết, đầu nỏ toàn máu không, làm sao cha đem về cho con chơi được?"

Ndĭq nói: "Không sao Oq, chút nữa anh sẽ đi lượm về cho em." GaOq mừng lắm.

Bài 105:

Cha Ndĭq đi vào rừng bắn được một con dọc. Dọc chết và bị mắc trên cây. Cha Ndĭq nói: "Dọc đã chết mắc trên cây rồi, làm sao? Bây giờ phải leo lên cây thì mới đem xuống được."

Sau đó cha Ndĭq leo lên cây đem con dọc xuống và mang về nhà. Cha Ndĭq nói: "Con dọc này làm tôi mệt quá, Ndĭq và ông nó không mệt như tôi."

Bài 106:

Thỏ trốn cọp, nó chạy mãi tới lúc gặp một ổ ong. Nó lấy lá cây nhét vào lỗ ra vào của ong. Ong không có chỗ ra nên la ầm-ĩ bên trong. Rồi thỏ ngồi ngoài gõ vào tổ ong.

Cọp vừa đi vừa hăm dọa, sau đó nó thấy thỏ. Cọp hỏi: "Mày làm gì đó?" Thỏ trả lời: "Tôi ngồi gõ cái trống, là vật gia-bảo của ông bà tôi để lại." Cọp nói: "Ồ, cho tôi gõ với." Thỏ nói: "Đừng xin, anh, anh đã chửi tôi nhiều lần và còn hăm dọa tôi ngoài đường nữa." Cọp nói: "Thôi mà, sao thế? Giận thì nói một lần thôi, chẳng lẽ nói hoài sao?"

Cọp phải nằn-nì thỏ hoài, rồi thỏ cho cọp gõ trống đó. Và thỏ chạy đi nơi khác. Thỏ dặn cọp: "Vì anh nằn-nì quá, nên tôi cho anh gõ trống đấy, chốc nữa khi tôi đi, nếu anh muốn nghe lớn hơn thì mở cái đồ nhét ở lỗ ló ra nhé."

Và thỏ đi. Cọp vừa nghe vừa gõ cái trống tỏ. Một lát sau cọp sực nhớ lời thỏ dặn về, nó cũng muốn nghe lớn hơn, cọp mở cái đồ nhét ở lỗ ra. Ong bay ra và chích đầy mình cọp. Cọp chạy và không còn nhớ gì nữa.

gâm

Ndĭq nong daq lăp nhi năq, nŏq un nĕh gâm daq. Camon Ndĭq lêng u năq taploq daq dŭh.

En nĕq mê nĕh tât văt nĕh lŭh tu ling, en plŏng ti nĕh lăp sŭng daq tamô.

En mê nĕh văt nĕh lăp vĭq.

gâm
âm

âm	âm	ât	ât	âh
gâm	tâm	tât	mât	mâh

Bai Hŏc 47

cham

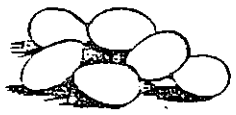

gâm

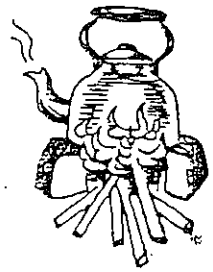

chăp

tâm

măq

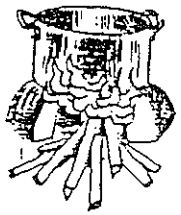

mô

năq

mê

pam

cham

nên họ mượn kèn của chúng về thổi.

Họ đem kèn về và làm gẫy cái kèn đó. Họ đến nhà Ndĭq, cha của Ndĭq buồn, nên họ nói: "Tôi co một cai nón để thương lại cái ken bầu đó."

Cha Ndĭq nói: "Tôi không muốn một trong những vật gì của ông. Tôi chỉ muốn ông sửa lại cái kẹn đó." Người ấy nói: "Được rồi. tôi se sửa lại." Và họ không còn cai nhau nữa.

Bài 101:

GaOq đi ra ngoài chơi xe của nó lúc trời mưa. Nó bị tế. Cha dắt nó về, má nói: "Mới ra tại sao đã tế vậy?" Ndĭq nói: "Gió thổi mạnh qua con không đi được, nên con bị tế." Má dẫn nó đi tắm, xong má dặn: "Đừng đi chơi lúc trời mưa nữa nghe."

Sau đó cha GaOq thổi kèn bầu để ru nó ngủ.

Bài 102:

Tháng này Ndĭq trồng nhiều mướp ngoài rẫy của nó. Rồi mướp của nó ra nhiều búp. Ndĭq đem gùi ra rẫy hái búp mướp. GaOq cũng đi theo. GaOq muốn hái nhưng không biết hái. Anh nó nói: "Đừng hái như vậy, để anh chỉ cho."

Be xong GaOq mang gùi về. GaOq bị tế làm đổ gùi búp mướp.

Bài 103:

Ông và Ndĭq đi rừng để bắn dọc. Ông bắn được một con, Ndĭq cũng bắn được một con. Xong họ đem dọc về nhà, cha Ndĭq lột da dọc bo ra ngoài.

Mợ của Ndĭq nói rằng: "Oq, may ngồi ở đây đưa võng cho em, để mợ đi làm thịt dọc. Sắp tới giờ ăn cơm rồi." GaOq đi đưa võng cho em nó, em bé bị tế từ trên võng xuống đất, GaOq không biết bồng lên. Mợ nó phai tới bồng em bé lên.

Xong họ đi ăn cơm, GaOq nói: "Thịt dọc hôi. Thịt khỉ ngon hơn." Ndĭq nói: "Như vậy em đừng ăn. Anh ăn của em cho." GaOq ăn hết, nó không cho Ndĭq ăn của nó.

Bài 104:

Cha và Ndĭq đi vào rừng bắn dọc. Cha vác ná, Ndĭq mang gùi. Họ đi vào rừng va thấy một con dọc. Cha giương ná bắn được con dọc đó xong thấy một con dọc khác, cha vừa giương ná thì ná

Bài 96:

Nói đoạn nó leo lên lưng cọp, cọp thấy nặng qúa. Thỏ nói để nó sẽ làm cho cọp thấy nhẹ hơn. Rồi thỏ đốt tranh, lửa cháy tranh. Lần lần cọp thấy bớt nặng hơn. Đến lúc lửa cháy tới lông, cọp mới biết là nóng. Cọp vội chạy xuống suối nước, và lửa tắt.

Từ đó lông của cọp có dấu vết tới bây giờ.

Hết

Bài 97:

Ndĭq và GaOq mang gùi đi ra rẫy làm bẫy để bắt sóc, nhím, hoặc thỏ. Sau đó chúng bắt được con sóc và nhím. Chúng bỏ vô gùi và đem về nhà.

Má Ndĭq mổ thịt hai con vật ấy, má nướng thịt nhím xong nấu canh bắp chuối với thịt sóc.

Rồi ba biểu Ndĭq và GaOq đi kêu ông Ndĭq và cha ở ngoài rẫy về ăn cơm. Đi nửa đường chúng gặp ông và cha.

Sau đó GaOq nói: "Mình thích thịt sóc hơn thịt nhím."

Bài 98:

Cha Ndĭq và Ndĭq đi rẫy làm cỏ. Nắng qúa nên họ đi xuống suối tắm. Ndĭq cũng có mang theo gùi để đi coi bẫy luôn. Ndĭq máng gùi lên trên cây.

Ndĭq để quên gùi ở đó. Nó định đi ngay về nhà, nhưng cha nhắc nó, và cha con trở lại lấy gùi ở chỗ đã máng rồi đi thăm bẫy luôn.

Bẫy của nó đã mắc một con nhím. Ndĭq bắt nhím, lông nhím đâm vào tay của Ndĭq.

Về tới nhà, Ndĭq đem gùi máng lên cao. Xong nó lấy đồ để khêu lông nhím trong tay ra, mà tay còn đau.

Bai 99:

Ông Ndĭq và cha Ndĭq đi chặt lá buông về làm nhà. Chặt xong họ đem về che, rồi họ phơi cho khô và bao bà và má Ndĭq may.

May lá xong họ đi lợp nhà. Ông Ndĭq nói: "Mình lợp nhà bằng lá buông chắc đẹp lắm." Và người ta cũng làm theo nữa.

Bài 100:

Cha Ndĭq biết thổi kèn bầu, Ndĭq cũng muốn biết thổi, cha nó chỉ cho nó thổi. Người ta qua nhà chúng chơi và thấy chúng thổi hay lắm,

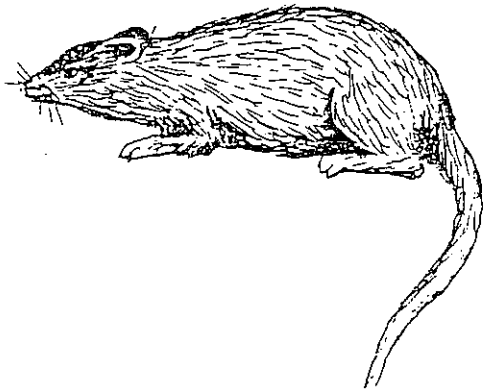

cane

U nhi Ndĭq de gĕh cane gŏq lŭng. Nŏq cô Ndĭq ôp dăq gĕh cane. En cô Ndĭq an GaOq bay camon nĕh vŭh cane sa. Tât so Ndĭq de khoi gĕh sa wŏq.

Nŏq GaOq bay camon bay so sa pe lâm cane.

cane
ne
e

e	e	e	e
ne	se	me	pe
xxx	seng	meq	pep

Bai Hŏc 49

pănh

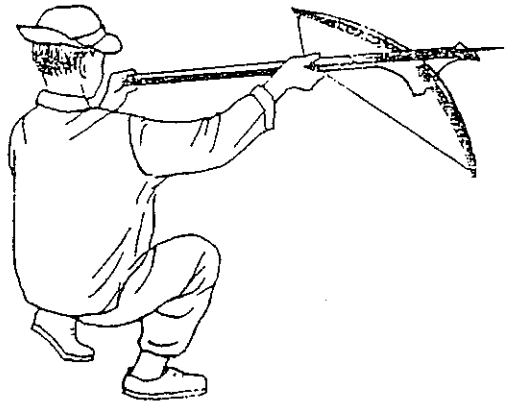

Cô Ndĭq ôp an Ndĭq iưn du tong aq chĕq pănh cane sŭng nhi. Cô Ndĭq khoi an nĕh gĕh căm me wŏq. En nŏq cô Ndĭq khoi an GaOq iưn aq bay căm.

GaOq pănh aq êq gĕh. Ndĭq pănh gĕh cane. Nŏq GaOq saq dônh cane Ndĭq

Bài 92:

Ông Ndĭq và Ndĭq lợp nhà. Má và mợ Ndĭq cũng đi gánh tranh để họ lợp nhà.

Bà Ndĭq đi nấu cơm còn Ndĭq đi lưới cá. Giỏ của nó bị rớt xuống nước rồi lại nổi lên, Ndĭq vội vớt lấy.

Chỉ còn một mình GaOq ở nhà vì nó bị gãy chân. Nó vót tre chơi.

Bài 93:

Cha Ndĭq đi mượn một chiếc xe trâu để chở lúa đem về nhà, họ cho cha mượn xe. Cha Ndĭq đem xe trâu về nhà.

Ông Ndĭq cột trâu vào xe và kéo ra rẫy. Họ đỡ bao lúa lên xe. Sau đó ông Ndĭq đánh xe trâu về để Ndĭq và cha nó đem bao lúa xuống.

Xong ông Ndĭq cởi trâu cho nó đi ăn, rồi họ khiêng bao lúa vô nhà và để lại gọn gàng. Ông Ndĭq nói: "Tháng này mình ăn gạo của nhà, khỏi phải đi mượn gạo của người ta nữa."

Bài 94:

Ông Ndĭq bảo bà Ndĭq nấu canh bí. bà lấy bí cắt ra , nấu canh và bỏ thịt vào. Cha Ndĭq dặn. "Nấu một nửa thịt thôi nhé, còn để tôi đem đi làm nữa."

Bà Ndĭq nói: "Đừng lo, sẽ có một người trong nhà này đi kiếm thịt nữa."

Cha Ndĭq hỏi: "Ai đi kiếm nữa?"

Bà Ndĭq nói: "Cha Ndĭq."

Cha Ndĭq nói: "Sao không để con đi làm rẫy. Để cho con đi làm rẫy đi."

Bài 95:

Con thỏ và con cọp cắt tranh rồi bó lại thành từng bó và rủ nhau vác về. Thỏ vác trước.

Thỏ nói với cọp: "Vác như vầy nặng lắm. Bây giờ tôi vác, anh múa. Sau đó anh vác và tôi múa. Như vậy tranh mới hết nặng." Thế là thỏ vác và cọp múa. Thỏ nói: "Anh không múa đúng, vì tôi thấy vác vẫn còn nặng. Thôi, bây giờ anh vác để tôi múa, và anh sẽ thấy hết nặng ngay."

Cọp vác bó tranh đó, thỏ vừa đi vừa múa. Thỏ nói: "Múa như vầy vẫn còn nặng đấy. Để tôi múa trên vai anh, tranh mới hết nặng."

Còn tiếp

Ndĭq nói: "Chắc lâu lắm tôi mới lại nấu canh bí." Ông Ndĭq năn-nỉ mãi, bà Ndĭq mới đi lấy bí nấu canh cho ông Ndĭq.

Bài 87:

Cha Ndĭq muốn đi vào rừng kiếm mây. GaOq xin: "Cho con đi với được không cha?" Cha không cho, cha nói cha phải đi xa lắm.

Vác mây về rồi, cha Ndĭq với Ndĭq vót mây để làm nhà ở trong rẫy. Bà Ndĭq cũng vót giúp họ nữa. Vót mây xong họ đi ra ngoài rẫy làm cỏ để có chỗ làm nhà.

Bài 88:

Tháng này lúa của Ndĭq chín rồi, má và bà ngoại Ndĭq đi ra rẫy cắt lúa.

Rồi cha Ndĭq và ông đi đập lúa, xong họ vác về nhà. Họ đem lúa ra phơi, sau đó thì giã lúa. Còn bột cám họ cho người ta. Rồi họ nấu cơm ăn.

Cha Ndĭq nói: "Từ hôm chặt mây đến nay tay tôi vẫn còn đau."

Bài 89:

quét	(vô-nghĩa)
vót	đầu mũi tên
trăng	mía
(vô-nghĩa)	áo
soong	cưới
(vô-nghĩa)	chai

Bài 90:

Bà ngoại và má Ndĭq đi kiếm tranh. Họ đi xa lắm mới thấy một đám tranh, bà và má Ndĭq cắt tranh, Xong họ đem về phơi, phơi tranh khô rồi họ chai cho sạch. Sau đó họ cột thành từng bó rồi vác về rẫy và làm nhà ở đó.

Bài 91:

Ông Ndĭq mới dựng nhà ở ngoài rẫy. Họ cột dây mây ở trên cây để cho nhà chắc, khỏi bị nghiêng.

GaOq cũng muốn lên nhà với cha nó. Nó té từ trên nhà xuống đất và bị gay chân. Nó nói: "Chân tôi đau lắm." Rồi mẹ nó nói: "Con lên đó làm gì để bị gay chân như vậy."

de, panh nĕh de. Nĕh chĕq cane sŭng nhi năq, en so cô Ndĭq lăp sa chĕq cane nĕh de.

pănh ănh

ănh	ănh	anh	anh	ônh	ônh
pănh	tănh	tanh	panh	pônh	dônh

Bai Hŏc 50

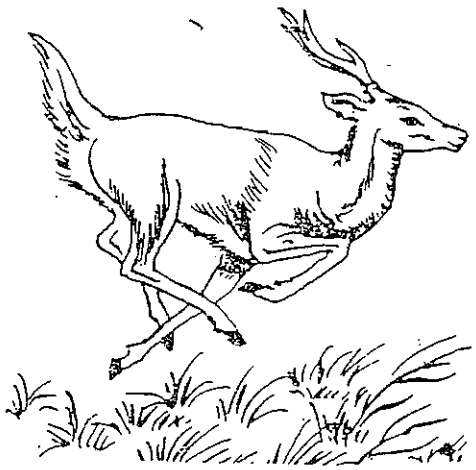

jun

Vap Ndĭq de saq gon u daq. Gĕh jun, en nõq nĕh pănh dip jun u jâng. Jun lôt, nõq nĕh juh jun a taq nĕh de.

En nĕh saq sĭq vlâq tu nhi săng Ndĭq saq tung jun văt sĭq tu nhi. Sĭq en nĕh săng un gâm gõng jun. Mê Ndĭq khoi ăng gõng jun chĕq vu sa.

jun
un

un ăng i uh âng
jun jăng ji juh jâng

jun jăng ji juh jâng
Jun Jăng Ji Juh Jâng

Bài 82:

Ông và cha Ndĭq làm chuồng trâu. Rồi Ndĭq theo cha nó ra rẫy để chặt cây.

GaOq ra ngoài chuồng trâu chơi, nó nói với má: "Coi lỗ tai con trâu kìa, nó có mụn ghẻ, chắc đau lắm phải không má?" Má nói: "Không phải chỉ đau thôi mà nó còn hành bện trong nữa."

Đoạn má nói: "Bây giờ con ở nhà coi nhà, để má đi kiếm cha về coi trâu, nghe." "Dạ."

Bài 83:

Bây giờ cha Ndĭq với Ndĭq đi ẩn-nấp, họ cũng đem theo đầu mũi tên. Đêm nay không tối lắm, có trăng, nên họ thấy rõ. Họ bắn trúng, không trật nữa.

Họ bắn được một con nai lớn. Cha Ndĭq và Ndĭq đem nai về nhà.

Sau đó bà ngoại và má của Ndĭq làm thịt con nai đó và nấu trong soong. GaOq vô nhà bếp ăn cắp một miếng thịt.

Họ ăn cơm và nói: "Bây giờ mình có nhiều thịt qúa."

Bài 84:

Má Ndĭq và bà Ndĭq đi rẫy làm cỏ để trong tháng này Ndĭq và cha nó sẽ trồng mía. Rồi Ndĭq và cha đem mía từ nhà ra rẫy để trồng.

Tới kỳ mía mọc lớn lên, họ bẻ mía vác về, họ ăn hoặc bán cho người ta để xay nước mía uống. Mía ngọt và ngon, người ta uống nước mía với đá.

Bài 85:

Ndĭq bồng cháu đi chơi đằng nhà của người ta, cháu Ndĭq ăn mía, các em bé khác cũng muốn ăn mía nữa. Chúng kéo rách áo cháu Ndĭq. Ndĭq bồng cháu nó về. Má nó hỏi: "Tại sao áo của em bị rách như vậy?" Rồi má thay áo khác cho em, sau đó Ndĭq rửa chân cho cháu rồi lấy khăn lau, xong nó bồng cháu và ru cháu ngủ.

Bài 86:

Ông và cha Ndĭq trồng nhiều bí ở ngoài rẫy, tháng này bí có trái. Ông Ndĭq hái bí đem về nhà, và Ndĭq đem cất vô nhà bếp.

Ông Ndĭq nói: "Tôi thích ăn canh bí." Bà

Bài 78:

Má Ndĭq đi rẫy và dặn Ndĭq nấu cơm. Ở nhà có soong nhỏ và soong lớn nữa. Ndĭq lấy soong lớn để nấu cơm. Soong nặng, Ndĭq làm đổ cả soong cơm đó.

Sau đó nó hốt lên và làm cho sạch lại. Nó sợ má về sẽ rầy. Nhưng khi má nó về, má không đánh và cũng không rầy nó.

Bài 79:

Cha Ndĭq bảo Ndĭq ở ngoài rẫy coi lúa. Chim bồ câu bay đến ăn lúa. Ndĭq nói với cha: "Cha làm cho con một cái nỏ để bắn chim nhé. Trong rừng này có nhiều chim bồ câu lắm."

Ndĭq cũng thấy chim két bay nữa. Nó bay dưới đất gần Ndĭq. Ndĭq bắn được một con két và một con chim bồ câu rừng.

Bài 80:

Có một con heo rừng lớn vào trong rẫy của ông Ngĭq ăn lúa. Ông Ndĭq dắt cha Ndĭq đi làm rẫy để bắt heo. Một con heo rừng bị mắc bẫy. Ông của Ndĭq có làm bẫy nhưng heo rừng không bị mắc. Đến khi cha Ndĭq làm bẫy thì mới bắt được heo. Cha Ngĭq nói với heo rừng: "Tại sao mày đi ăn lúa của tao? Bây giờ tao sẽ ăn thịt mày."

Bài 81:

Cha Ndĭq bảo Ndĭq đi theo, để canh không cho heo rừng vô ăn lúa trong rẫy. Cha Ndĭq dặn: "Lúc đi nhớ nhắc cha đem theo đầu mũi tên để bắn heo rừng cho chết nhé."

Tới chiều Ndĭq và cha đi. Quả thật có một con heo rừng nhỏ đã vô trong rẫy ăn lúa. Họ bắn mũi tên nhưng không trúng, họ lại bắn lần nữa và trúng ngay bụng nó. Con heo rừng kêu to lên và chết ngay tại chỗ.

Họ lấy mũi tên ra và gánh thịt về nhà.

Ndĭq nĕh bay GaOq saq ŭm tu daq. Khây nĕh sây du lâm cô măq gŭq u daq, en khây nĕh saq sĭq pành cô Ndĭq saq pãnh cô măq.

Khây nĕh saq en cô Ndĭq lŭp khây nĕh, "Vi cô măq?" Khây nĕh âh, "Cô măq gŭq u daq." Tât daq cô măq du en.

i	i	i	i
ing	im	in	ih
ling	gim	pin	tih

Bai Hŏc 52

nhŭq

Cô Ndĭq bay Ndĭq saq gon, khây nĕh saq vĭq lawân u nŏq. Khây nĕh pănh jun en sŏh ŭnh. Ŭnh nhŭq gŏq lŭng, nŏq khây nĕh ăng gŏng u ŭnh nŏq. Ndĭq bay cô nĕh sa gŏng nŏq, en khây nĕh nhŭp gŏng cồ êq gĕh ăng, văt sĭq tu nhi lawân.

nhŭq ŭq	ŭq ŭp i âp am nhŭq nhŭp nhi nhâp nham

Bài 73:

Trong rẫy của cha Ndĭq có một con đường chia ra làm hai ngã. Một ngã vô trong rẫy và một ngã để đi múc nước. Cha Ndĭq đi vào rẫy đốt lửa, lửa cháy.

Ndĭq không biết cho nên nó sợ lửa sẽ cháy luôn cái nhà ở bên đường, nó vội chặt cây đập lửa, rồi lửa tắt.

Bài 74:

GaOq đang chăn trâu, nó bỏ về ăn cơm. Sau đó trâu đi vào trên đường làng của người ta. Nó ăn lúa rồi nó quay bên này thì ăn cái này, quay bên kia thì ăn cái kia, và nó bị bắt.

Ndĭq phải đi xin và dắt nó về nhốt trong chuồng. Ndĭq cũng ghé rẫy và nói cho cha biết. Cha nói con trâu này hư và ngu lắm.

Bài 75:

Gần đến lúc tỉa lúa. Ông Ndĭq không cho GaOq đi chăn trâu nữa, bao nó ở nhà. GaOq phải ở nhà để Ndĭq đi chăn trâu.

Rồi ông bà và ba má Ndĭq đi tỉa lúa. GaOq cũng xin đi theo. Sau đó, chim bồ câu đến ăn lúa mà họ vừa mới tỉa. GaOq đuổi chim đi.

Bài 76:

Ông Ndĭq và bà Ndĭq ra ngoài rẫy để làm cỏ. Rẫy của họ có lúa mới mọc tốt lắm. Ông Ndĭq nói: "Làm cỏ."

Cha Ndĭq và má nó cũng làm cỏ với bà ngoại nữa. Sau đó ông đau bụng phải đi về và ngủ luôn ở nhà.

Bai 77:

thấy	chim gõ kiến
tỉa	thiến
cỏ	con công
làm cho đau	chui
bồ câu rừng	quay
trâu	làng

GaOq muốn chơi nên nó nói; "Con công này có đuôi đẹp lắm." Đoạn nó hỏi cha: "Cha cho con đuôi con công đó, được không?" Cha trả lời: "Khi nào nó chết mới lấy đuôi nó được."

Bài 69:

Gần rẫy của Ndĭq là một khu rừng. Trong rừng này có rất nhiều chim gõ kiến. Ndĭq và cha của nó đặt một cái bẫy trên cây. Chim gõ kiến thường đậu trên cây đó để kiếm ăn. Ndĭq đặt bẫy trên cây đó để bắt chim gõ kiến.

Chim gõ kiến không ở dưới đất, nó vào trong bẫy của Ndĭq, và Ndĭq không làm nó chết.

Bài 70:

Ông Ndĭq và Ndĭq đi ra rẫy để làm. Gần tới giờ ăn cơm, ông Ndĭq bảo Ndĭq đi kêu bà ngoại ở ngoài rẫy về múc nước giếng.

Bà Ndĭq hỏi: "Có ai muốn đi múc nước với tôi không?" Ông Ndĭq phải ngồi coi rẫy. Bà Ndĭq dẫn Ndĭq đi múc nước.

Bài 71:

Ban đêm ông Ndĭq nằm mơ thấy mười con mang. Khi thức dậy ông nhớ đến chỗ mình đã nằm mơ và đếm thấy đúng có mười con mang.

GaOq hỏi ông: "Ông có nằm mơ thấy mang kêu không?" Ông nói: "Ông chưa nói hết mà."

GaOq nằm ngủ và gối đầu trên cánh tay của ông nó. GaOq cũng nằm mơ thấy nó bắn được một con mang. Và nó kể cho ông nó nghe.

Bài 72:

Ông Ndĭq bảo GaOq đi ra ngoài rẫy chăn trâu. GaOq thả cho trâu tự-do ăn.

GaOq nói: "Tôi muốn chăn con trâu này lắm, vì nó cũng thích tôi, hơn nữa nó không bao giờ húc người ta."

Đoạn GaOq dắt con trâu nhỏ đó vào trong rẫy, sau đó GaOq nói con trâu này hư lắm, và GaOq đánh con trâu.

cane
canê

nhūq
nhūp

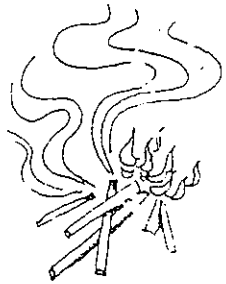

pănh
panh

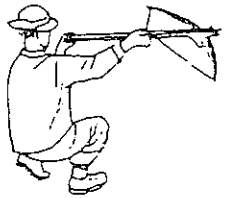

iun
jun

jăng
jâng

ni
nhi

Bai Hŏc 54

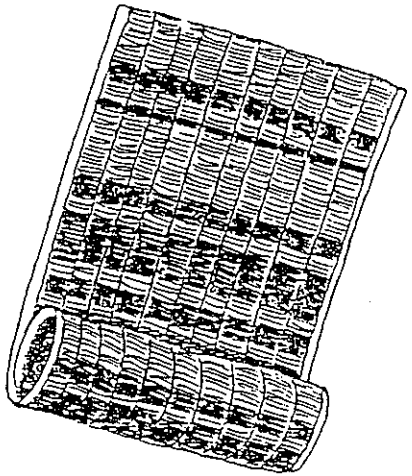

vêl

Un Ndĭq lăp nhi năq nhŭp vêl chĕq ih va. Ih va, nŏq da lŭh sa va. En nŏq un, Ndĭq săng GaOq gŭq u ling dônh va cô da sa, chĕq u vêl. En GaOq dăh da, nŏq da saq du chĕq.

vêl
êl
ê

ê	ô	u	o	xx
êl	ôl	ul	ol	ăl
vêl	chôl	chul	sol	păl

ih	im	in
Ih	Im	In

Bài 63:

Ndĭq ăn thịt khỉ. Nó nói nó ăn no lắm. Rồi nó hỏi cha đã ăn no chưa. Cha nói: "Cha cũng gần no rồi."

GaOq thấy chó ăn lâu và nhiều qúa, nó nói: "Coi chó ăn no qúa."

Bài 64:

Con mang ăn lúa của ông Ndĭq. Ông Ndĭq làm bẫy để bắt mang. Sau đó họ đi coi và thấy một con mang lớn bị mắc bẫy nằm chết tại đó.

Họ vác mang về. Xong người ta cũng qua nhà họ để ăn thịt mang nữa. Mọi người ăn thật no-nê.

Bài 65:

Ông Ndĭq và Ndĭq đi làm rẫy. Rẫy của họ lớn lắm. Sau đó họ đi ra suối để múc nước và trở về rẫy ăn cơm. Họ không muốn làm cho xong rẫy.

Đi rẫy về, Ndĭq vào nhà và ngủ luôn.

Bài 66:

Có một con suối, GaOq và chú nó đi tắm. GaOq nói với chú rằng: "Chú ơi, cho cháu bơi nghe." Chú nói: "Cẩn-thận nghe, kẻo bị uống nước." GaOq trả lời: "Cháu không bị uống nước đâu. Cháu bơi giỏi lắm."

GaOq đập hai chân trong nước. Chú sợ nó sẽ bị nước cuốn đi. Một lúc sau thì chú thấy nó. Chú nói: "Chú sợ cháu bị chết." GaOq nói: "Không chết đâu, cháu còn đây."

Bài 67:

Rẫy mới của ông Ndĭq còn nhiều cây, họ lại trở vào rẫy. Cha Ndĭq cũng đi làm rẫy với họ nữa.

Bà ngoại và má Ndĭq làm trong rẫy cũ, họ đã nấu cơm rồi, GaOq đem cơm ra rẫy mới. Ăn xong GaOq trở về rẫy cũ.

Bài 68:

Ndĭq và cha đi vào rừng làm bẫy. Họ thấy một con công mắc bẫy của họ. Ndĭq và cha đem con công về nhà để nuôi.

Bài 58:

GaOq nấu cơm. Nó không chịu quạt lửa nên lửa không lớn đủ và cơm bị nhạo, không tốt. Chị GaOq nói: "Em nấu cơm dở quạ!" Và chị không cho GaOq nấu nữa. Để nó đứt cơm cho cháu ăn.

Bài 59:

(vô-nghĩa)		bàn tay	
cối		(vô-nghĩa)	
(vô-nghĩa)		bắn	
cơm		đỏ	
gạo		cắm	
ba		(vô-nghĩa)	
	chiếu		
	dày		

Bài 60:

Bà NdĭŋOq ngồi trong bếp nấu nước cho ông NdĭŋOq uống. Ba má NdĭŋOq cũng vào bếp uống nước. Rồi GaOq cũng chạy vào nhà bếp để uống nước nữa. Vì thế không đủ nước để uống.

Bà nấu thêm nước, GaOq ngồi đợi lâu mới có nước. Uống xong nó còn để phần cho NdĭŋOq uống nữa.

Bài 61:

Trước nhà của NdĭŋOq có một cái giếng. NdĭŋOq và GaOq gánh nước về để trong nhà bếp. Rồi bà ngoại NdĭŋOq nấu nước, và cũng nấu cơm nữa.

Uống nước, ăn cơm xong, cha NdĭŋOq nói: "Nước giếng rất tốt, còn nước biển thì không. Nó mặn như muối."

Bài 62:

Ông NdĭŋOq đi làm bẫy ở ngoài bờ suối. Ông bắt được một con khỉ lớn lắm. Ông NdĭŋOq đem khỉ về nhà.

Sau đó người ta lột hết da khỉ ra. Xong ông bảo bà ngoại băm nát để nấu. Rồi họ ăn cơm với thịt khỉ.

Xương khỉ họ cho chó ăn, chó được nhiều xương lắm. Chó của người ta cũng đến ăn xương với chó NdĭŋOq đến tám cái xương.

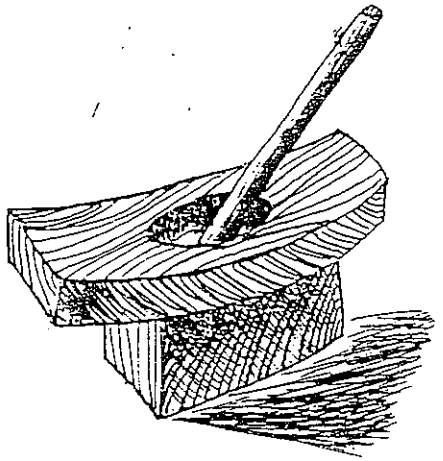

lapăl

U nhi NdĭŋOq de êq gĕh lapăl, nōq mê NdĭŋOq de saq lŭp vu, chĕq nham lapăl vu vōq va. Vōq en, mê NdĭŋOq văt lapăl siq vlâq tu nhi vu.

En vap NdĭŋOq ôp lapăl me an mê NdĭŋOq iưn.

păl	pang	văn	viq	pôq
lapăl	lapang	lavăn	laviq	lapôq

lapăl	lapang	laviq
Lapăl	Lapang	Laviq

Bai Hŏc 56

gi phe

Un Ndĭq vŏq va en nĕh gi phe. Ndĭq gi phe êq yāh, nŏq un Ndĭq chèq Ndĭq dônh phe cồ nĕh ôp êq yāh. En un Ndĭq êq an nĕh gi wōq.

Gi en Ndĭq văt phe lăp sŭng nhi năq chēq jăng.

phe
e

e	a	i	o
phe	pha	phi	pho
pheng	phang	phit	phong

Bài 52:

Ông Ndĭq và Ndĭq đi ẩn núp và ngủ luôn ở đó. Họ bắn được một con nai, rồi họ nhom lửa lên. Lửa lên khói nhiều lắm. Ndĭq và ông nướng một phần nai tại đó. Nướng xong họ ăn. Đoạn họ đem chỗ thịt chưa nướng về nhà.

Bài 53:

chuột	khói
(vô-nghĩa)	lấy
bắn	(vô-nghĩa)
rằng	nai
nấu	(vô-nghĩa)
chân	nhà

Bài 54:

Bà ngoại Ndĭq vào nhà bếp lấy chiếu để phơi lúa, rồi vịt đi ra ăn lúa. Ndĭq bảo GaOq ngồi ngoài nhặt những hạt lúa mà vịt đã ăn vài đem để lại trên chiếu. Rồi GaOq đuổi vịt đi nơi khác.

Bài 55:

Nhà Ndĭq không có cối. má của Ndĭq đi mượn cối của người ta để giã lúa. Giã xong má Ndĭq đem cối trả.

Sau đó cha Ndĭq làm cối mới cho má Ndĭq.

Bài 56:

Bà ngoại của Ndĭq giã lúa xong, rồi bà sàng gạo. Ndĭq sàng lúa không kỹ, bà Ndĭq bảo Ndĭq lượm lại gạo mà nó đã không làm kỹ. Xong bà không cho nó sàng nữa.

Ndĭq đem gạo đã sàng vào bếp để nấu cơm.

Bài 57:

Bà ngoại Ndĭq bảo Ndĭq giã lúa, GaOq cũng giã lúa. Chúng giã nát hết. Bà ngoại Ndĭq không cho chúng giã nữa. bà lấy gạo nát đó đem cho vịt ăn.

Ông Ndĭq đi làm bẫy mới về. ông để một con chim trong nhà bếp. Chó Ndĭq vào nhà bếp và ăn nát lầu con chim đó. Ndĭq đánh chó chó chạy trốn.

Bài 47:

cua	nấu
trứng	(không có nghĩa)
lớn	(không có nghĩa)
bếp	má
	lộp
	cua

Bài 48:

Nhà Ndĭq có nhiều chuột lắm. Ông Ndĭq làm bẫy bắt được chuột, ông Ndĭq cho GaOq và cháu của nó con chuột để nướng ăn. Chó Ndĭq cũng ăn nữa.

GaOq, cháu, và cả chó ăn hết ba con chuột.

Bài 49:

Ông Ndĭq làm cho Ndĭq một cái ná để bắn chuột trong nhà. Ông Ndĭq cũng cho nó cái mũi tên mới nữa. Ông Ndĭq cũng cho GaOq cái ná và mũi tên.

GaOq bắn không được, Ndĭq bắn được một con chuột, GaOq đi lượm chuột của Ndĭq rồi nói là của nó. GaOq để chuột trong bếp, chó của ông Ndĭq về ăn chuột của nó.

Bài 50:

Cha của Ndĭq ngồi nấp ở bên suối. Có một con nai, cha bắn trúng chân nó. Nai chạy, cha lấy dao đâm nai.

Rồi cha về nhà bảo Ndĭq đi vác nai đem về. Xong cha bảo bà ngoại nấu thịt nai, má Ndĭq cũng nướng thịt nai để ăn.

Bài 51:

Ndĭq và GaOq đi suối tắm. Chúng nó thấy một con voi lớn ở dưới suối. Chúng vội chạy về kêu ông đi bắn con voi đó.

Khi họ đi ông Ndĭq hỏi con voi ở đâu. Chúng trả lời ở dưới suối. Nhưng khi họ đến nơi thì con voi đã trốn mất rồi.

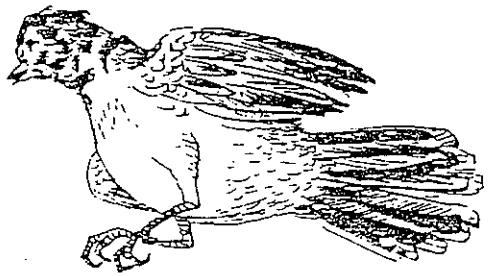

lêch

Un Ndĭq săng Ndĭq võq va, nõq GaOq khoi võq bay nĕh. Khây nĕh võq lêch nõq un Ndĭq êq an khây nĕh võq wõq, en nhŭp phe cồ lêch nõq an da sa.

Cô Ndĭq me sĭq a dăq nĕh chĕq du lâm sŭm sŭng nhi năq. En so Ndĭq lăp nhi năq sa lêch cồ vôq sŭm nõq, En Ndĭq pâm so, so saq du lawân.

lêch
êch
ê

ê	o	a	ô
êch	och	ach	ôch
lêch	goch	vach	lôch

Bai Hoc 58

piêng

GaOq jăng piêng. Nĕh êq gĕh phit ŭnh, nŏq ŭnh êq lôch. Nŏq piêng vach, nĕh êq yăh. Nŏq pôp nĕh panh, "Ŏh jăng piêng viêm." Nŏq pôp êq an nĕh jăng piêng, chĕq nĕh gŭq siêm camon nĕh de.

piêng
iêng

iêng	iêng	iêm	iêm	iêt	iêt
piêng	siêng	siêm	viêm	viêt	niêt

Bài Dịch Ra Tiếng Việt

Bài 42:

Đây là em út của Ndĭq. Tên nó là Oq. GaOq dẫn cháu đi ra ngoài sân và cho cháu ngồi.

GaOq cho vịt ăn, cháu nó đuổi vịt, vịt chạy đi hết.

GaOq bị trầy da. Sau đó chúng đi về nhà. Bà ngoại Ndĭq bóp tay cho GaOq.

Bài 43:

Vịt đang ấp trứng. Cua kẹp vịt, vịt chạy trốn. Rồi chó đến ăn trứng của vịt, vịt rượt chó.

Chó chạy trốn bên cạnh GaOq. GaOq đi tắm, chó cũng đi theo. Cua kẹp chó và chó ăn cua luôn.

Bài 44:

Má GaOq giặt mền xong, vắt khô rồi đem phơi. GaOq giữ cháu, cháu bo đi trốn bên cạnh má, nó làm dơ mền.

Má phải đem mền đi giặt lại rồi đi phơi. Xong lại đến chó cắn mền. Má lại giặt một lần nữa đem phơi và phải ở đó để giữ luôn.

Bài 45:

Bà ngoại ngồi trong bếp, bà cho GaOq và cháu của nó ăn cua.

Ndĭq gánh nước vô bếp. Bà ngoại cũng cho Ndĭq ăn cua. Ăn xong, chúng đi sang nhà ông của chúng chơi.

Chó đi về, nó vô trong bếp ăn cua.

Bài 46:

Ndĭq gánh nước vô trong bếp. Bà của Ndĭq nấu nước, cháu Ndĭq chơi gần bếp. Nước nóng để phong tay cháu.

Má nó đem nó ra ngoài và nhúng tay nó vào nước đá.

Xong má đem nó đi vô ngủ.

tapăl
lapăl

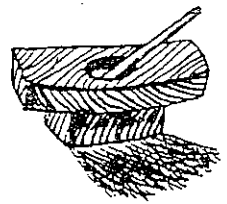

lapang
tapang

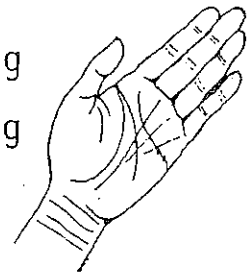

ping
piêng

pănh
păch

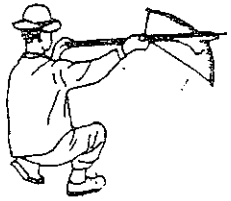

phe
pe

jâp
jăp

vêl
vâl

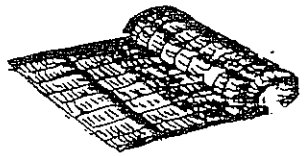

âp	âng	âq	âh
jâp	pâng	dâq	sâh

96

huch

Un Ndĭq gŭq sŭng nhi năq gâm daq chĕq cô Ndĭq huch. Bay mê vap Ndĭq de khoi lăp nhi năq chĕq huch daq wŏq. GaOq nĕh khoi lôt lăp nhi năq chĕq huch daq, en nŏq daq êq lôch.

lòh, yiêng, hao nuih nhai du măt en, mŏq saq nhai diệt ganai vơn."

Yau côt kĕh diêt sipai, nŏq sipai an cồ yau gŏh sigâr nŏq, en sipai saq vi ndây. Sipai pân yau panh, "Yiêng côt lŭng, nŏq vrêq ănh an yiêng gŏh sigâr heq, du măt ănh saq en, hê yiêng cơnh nĕh tayh dông nŏq yiêng tăq sipêt heq nŏq nĕh tayh an yiêng chăng."

En sipai saq, yau gŭq chăng gŭq gŏh diêt cồ sigâr nŏq. Tât du măt nĕh căh camvŭm sipai pân bay nĕh cơnh chăng sigâr tayh dông, nŏq nĕh tăq cồ sipêt, chĕq ong lŭh, ong căp cồ yau nŏq vồq en. Yau lôt du hŭch vri thăng.

Yau Bay Sipai

Du a yau, sipai nĕh lôt diêt tât lăm vlam cồ du n'hŭng ong tôq. Nĕh nhŭp sipêt nĕh sêt chhŭng lŭh lăp ong de. Ong nĕh đăng gĕh trong lŭh nŏq nĕh sec sŭng nŏq, en cồ sipai nĕh gŭq nĕh gŏh u vlơ nhi ong.

Yau saq ndăng tanô ndăng, tât nŏq sây cồ sipai, nĕh lŭp panh, "Păch yiêng ôp nŏq, yiêng?" Sipai âh, "Yiêng, ănh gŭq jơ gŭq gŏh sigâr cồ a un a cô ănh chĕq ân ănh iưn heq, yiêng." Yau panh, "Ê, yiêng an ănh iưn maq gŏh, yiêng!" Sipai âh yau, "Păch wĭnh canŏq, yiêng? Yiêng saq ndăng yiêng raq yiêng tanô ănh ndăng bay trong." Yau panh, "Miŏq ôp

Un gâm daq wŏq, GaOq gŭq câp daq jŏq lŭng. Nĕh huch en hôm daq chĕq an Ndĭq huch wŏq.

huch uch

uch	ôm	ăn	ŏq
huch	hôm	hăn	hŏq

huch	hôm	hŏq
Huch	Hôm	Hŏq

ntu

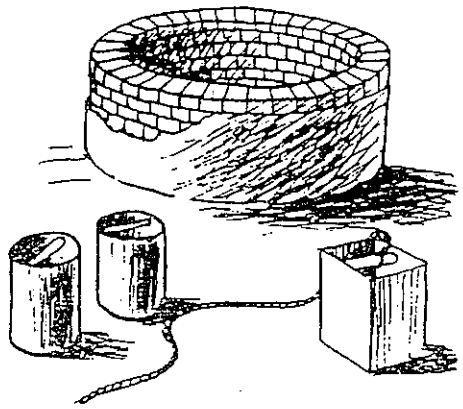

A vôq nhi Ndĭq de gĕh du lâm ntu, nŏq Ndĭq bay GaOq saq nong daq văt sĭq chĕq sŭng nhi năq. Nŏq un Ndĭq gâm daq, bay khoi jăng piêng wŏq.

Khây nĕh huch daq sa piêng en vap Ndĭq nhai panh, "Daq a ntu nŏq nĕh yăh. Daq a daq lênh nĕh viêm, nĕh ntiêt vŏh lŭng."

ntu	tu	tiêt	ting	tŏh	tô
tu	ntu	ntiêt	nting	ntŏh	ntô

ănh	aq	at
Ănh	Aq	At

heq nĕh ôp ănh hyoq a nĕh lŭng, Ndĭq bay cô nĕh êq hyoq gŏq ca ănh."

hyơt
ơt

ơt	oq	a
hyơt	hyoq	hya
n'hyơt	n'hyoq	n'hya

hyơt

Vap Ndĭq saq sŭng vri pănh gĕh du lâm hwa. Tât lăm hwa nŏq chưt en nĕh tamvăc lawân u chhơ. Vap Ndiq nhai panh, "Hwa nŏq lèq chưt hyơt en cồ hôm, mŏq ôp? Vrêq ănh hao chhơ heq, nŏq chăc ănh nhŭp gĕh hằng."

En nŏq vap Ndĭq nĕh hao en nĕh nhŭp gĕh cồ hwa nŏq nĕh văt sĭq tât nhi. En vap Ndĭq nhai panh, "Hwa

Cô Ndĭq nĕh saq ôp dăq u daq. Gĕh du lâm dôq măq lŭng, en nĕh văt sĭq tu nhi.

Nŏq khây nĕh plôq lĕq ntô dôq, săng un Ndĭq tachŏh di lêch en jăng. En khây nĕh sa piêng sa gŏng.

En hôm nting khây nĕh an so sa. So nĕh gĕh nting gŏq, nŏq nĕh sa jŏq lŭng. So vu de khoi saq tu nŏq sa nting bay so Ndĭq de gĕh pham lâm.

ê	ê	ê	ê	ê
êl	êh	êt	ên	ên
vêl	dêh	sêt	sên	pên

hơm

Ndĭq nĕh sa gŏng dôq nĕh nhai panh, "Hơm lŭng." Nĕh lŭp vap nĕh de, "Hơm hôm?" En vap nĕh âh panh, "Ănh heq khoi mơch hơm en."

En GaOq nĕh sây so sa jŏq bay gŏq, nŏq nĕh khoi nhai panh, "Sên so, nĕh hơm lŭng."

hơm
ơm
ơ

ơ	ơ	ơ	ơ
ơm	ơch	ơl	ơnh
hơm	mơch	ntơl	cơnh

Sĭq tât nhi GaOq lŭp, en GaOq nhai, "Lŭh pănh ayh du lâm hwa?" Vap nĕh nhai panh, "Uây aq dayh, nŏq ănh pănh êq gĕh. Vrêq ănh hwât uây aq sŭng vri en." Mŏh GaOq nhai, "Lŭh vap êq văt sĭq chĕq ănh lêng?" En vap nĕh nhai, "Păch lây may khoi cơnh ayh lêng ngăn vèq. Uây aq ayh n'ham hwa mŏq vap văt sĭq an may iưn lêng."

En Ndĭq nhai, "Yăh hằng may, Oq du măt ănh saq dônh an may iưn." GaOq nĕh hơn lŭng.

uây
ây

ây	ĕh
uây	uĕh

uây

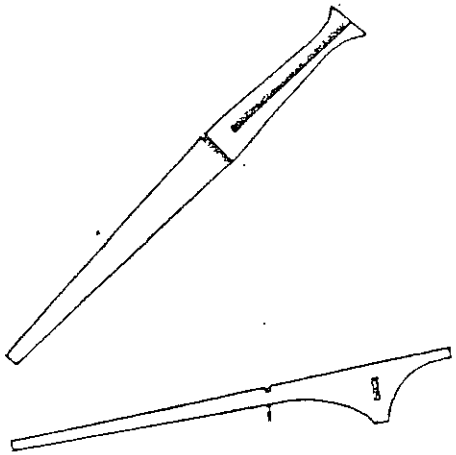

Vap Ndĭq bay Ndĭq saq sŭng vri cheq pănh hwa. Vap tung aq, Ndĭq anh prông. En khây nĕh saq lăp sŭng vri sây du lâm hwa. Nŏq vap wat aq, wat en nĕh pănh gĕh du lâm hwa. Pănh cồ hwa nŏq en sây du lâm wŏq. Me vap nĕh wat aq en dayh lawân uây aq. Mŏh Ndĭq nhai, "Vrêq vơn păh uây aq lawân sĭq en nŏq vơn ôp."

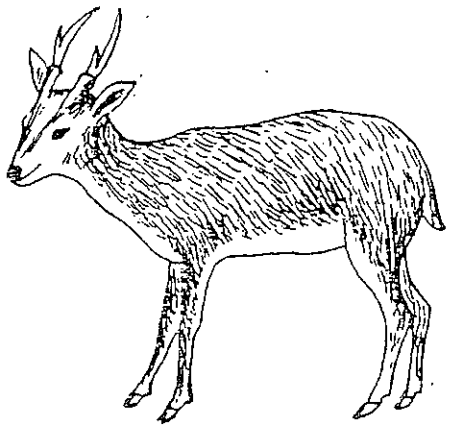

jưl

Jưl lŭh sa va cô Ndĭq de. Nŏq cô Ndĭq ôp dăq chĕq gĕh jưl. Khây nĕh saq sên. Nŏq gĕh du lâm jưl măq, en khây nĕh sây jưl chưt vĭq u nŏq.

Khây nĕh tung sĭq tu nhi. En vu khoi saq tu nhi khây nĕh chĕq sa gŏng jưl wŏq. Khây nĕh sa di hơm.

jưl ưl

ưl	ưl	ưt	ưt	ưn
jưl	chưl	chưt	gưt	gưn

Bai Hŏc 65

răm

Cô Ndĭq bay Ndĭq saq căl răm. Răm khây nĕh măq lŭng, en khây nĕh saq tu daq ntu gưn daq chĕq sĭq sa piêng u răm. Khây nĕh hôm ndŏh cơnh căl răm di lĕq chĕq.

Sĭq a căl răm Ndĭq nĕh lăp nhi vĭq lawân.

răm
ăm

ăm	e	om	ơp
răm	re	rom	rơp

răm	re	rom
Răm	Re	Rom

piêng en." En GaOq saq hwây ŏh nĕh de, ŏh nĕh tarŏh a yưn tât tĕh. En nĕh bi ŏh nĕh khoi êq gĕh wŏq. Tât yông nĕh tât nŏq bi ŏh nĕh tao lawân.

En nŏq khây nĕh sa piêng. GaOq nhai panh, "Gŏng hwa ngang. Gŏng dôq yăh dông." En Ndĭq nhai, "Nŏq may vâng sa vầy. Ănh sa may de." En GaOq nĕh sa lawân, nĕh dăng an Ndĭq sa nĕh de.

hwa
a

a	ây	ât	ai
hwa	hwây	hwât	hwai

Bai Hŏc 67

chhơ

U sŭng răm cô Ndĭq de hôm chhơ gŏq lŭng, nŏq khây nĕh saq vlâq tu răm. Vap Ndĭq khoi saq căl bay khây nĕh wŏq.

Un bay mê Ndĭq nĕh ôp sŭng re. Khây nĕh jăng piêng en GaOq văt piêng tu răm me. Sa en, GaOq saq sĭq vlâq tu re.

chhơ ơ	ơ e ưl ōng chhơ chhe chhưl chhōng

Pĭq en GaOq anh prông sĭq, en vông hlâq nĕh tárung n'hlênh pai vunh nĕh de.

n'hlênh hlênh

hlênh ham hŭng hŭm n'hlênh n'ham n'hŭng n'hŭm

n'hlênh

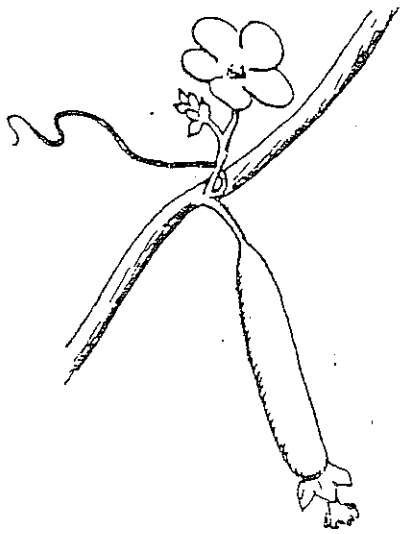

Khay heq Ndĭq nĕh tăm pai vunh u re nĕh de gŏq lŭng. Nŏq pai vunh nĕh de gĕh n'hlênh gŏq. En nĕh saq anh prông chĕq pĭq n'hlênh pai vunh u re. GaOq nĕh khoi saq bay. GaOq nĕh cơnh pĭq n'hlênh mà nĕh pĭq êq yăh. Nŏq pôp nĕh nhai, "Vâng pĭq canŏq vầy, chĕq ănh tamti may pĭq khoi dân ca ănh heq."

vraq

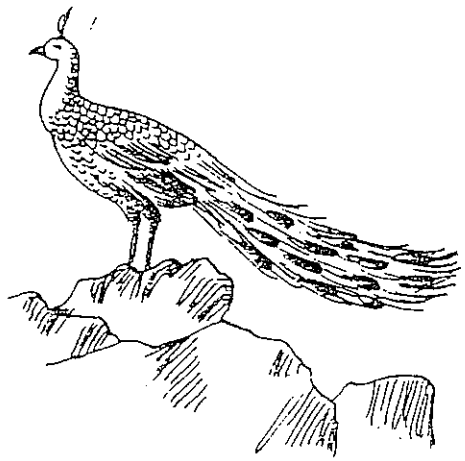

Ndĭq nĕh bay vap nĕh de saq ôp dăq sŭng vri. En khây nĕh sây gĕh vraq u dăq khây nĕh de, nŏq Ndĭq bay vap nĕh iau văt sĭq tu nhi chĕq tê di măq.

En GaOq cơnh lêng lŭng, nĕh nhai panh, "Vraq heq gĕh tiêng yăh rom

lũng." Nĕh lŭp vap nĕh panh, "Vap an ănh iưn tiêng vraq gĕh hàng?" En vap nĕh panh, "Chĕq nĕh chưt en, nŏq nhŭp tiêng nĕh de gĕh."

vraq
aq

aq	i	êq	ăn	ŭq
vraq	vri	vrêq	vrăn	vrŭq

saq lăm cô mi vầy , ơ."

En vap nĕh ŭh camvuôt chĕq GaOq vĭq.

hlâq
âq

âq	ăng	ênh
hlâq	hlăng	hlênh
xxx	camhlăng	xxx

vông hlâq

Cô mi en GaOq nĕh saq lŭh a nhi, nĕh nhŭp ndĕh nĕh lêng. Mŏh nĕh vông hlâq lawân u nŏq. En gĕh vap nĕh têch nĕh saq sĭq lăp nhi. Mê nĕh nhai, "Me saq lŭh a nhi en lŭh vông hlâq canŏq?" GaOq nĕh panh, "Chhal pâm ănh camhlăng nŏq ănh saq êq gĕh, vông hlâq lawân." En nŏq mê nĕh vât nĕh saq ŭm, sĭq nŏq mê nĕh nhai, "Vâng

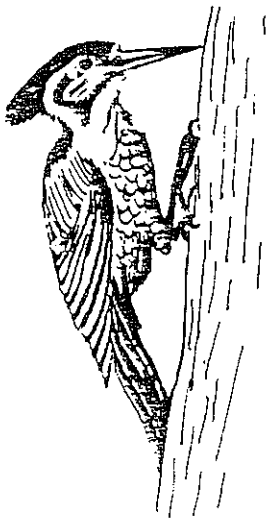

talĕh

U sŭng vri mơch răm Ndĭq de gĕh talĕh gŏq lŭng. En vrêq Ndĭq iau vap nĕh de ôp dăq u du nơm tơm chhơ. Talĕh nĕh uĕh cơnh gŭq u nŏq chĕq dônh păch sa. Nŏq Ndĭq ôp dăq u nŏq chĕq gĕh talĕh.

Talēh êq saq u ntēh. Nōq nēh dip dāq Ndǐq de. Ndǐq nēh êq ôp talēh chưt.

talēh
lēh
ēh

ēh ēh ēq ēq
leh ntēh chēq lēq

talēh tung tât
Talēh Tung Tât

en vu nōq wǐnh nuih wǐnh tôr bay vap Ndǐq, vu panh, "Ănh khoi gēh du lâm đuôn an may iưn chēq song camvuôt nōq."

Vap Ndǐq nhai, "Ănh êq cơnh muôi u sūng păch lây may de, mà ănh cơnh ayh may ôp camvuôt ănh je di yăh sǐq vlâq." Nōq nēh tǐq nhai panh, "May chēq ănh ôp yăh sǐq vlâq, ơ." Nōq khây nēh êq hôm camlāh wōq.

camvuôt
vuôt
uôt

uôt uôt uôn uôn uôi uôn
vuôt đuôt đuôn muôn muôi buôn

vuôt bet lāh
camvuôt cambet camlāh

camvuôt

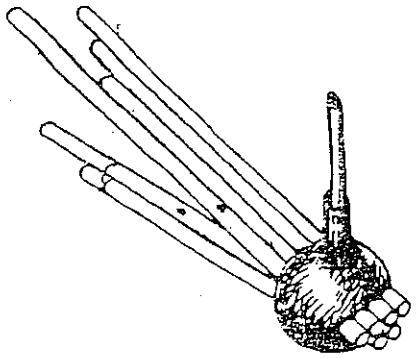

Vap Ndĭq nĕh gưt ŭh camvuôt, en Ndĭq khoi cơnh gưt ŭh wŏq. Nŏq vap nĕh tamti nĕh. En gĕh vu saq lêng tu nhi khây nĕh de, vu sây khây nĕh ŭh yăh lŭng, en nŏq vu khoi nham camvuôt khây nĕh de.

Sĭq en vu ŭh camvuôt nŏq, en vu ôp dayh nĕh de păch cồ ŭh nŏq. En vu saq nhai bay nĕh, vap Ndĭq nĕh buôn lŭng

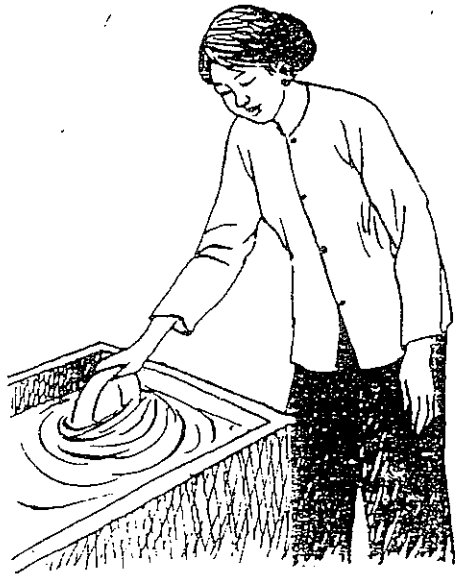

wŏh

Cô Ndĭq bay Ndĭq saq lŭh tu răm chĕq ôp. Khây nĕh mơch sa piêng, nŏq cô Ndĭq săng Ndĭq saq wŏng un nĕh tu re chĕq un nĕh saq wŏh daq u ntu.

En un Ndĭq lŭp, "Gĕh vu lây cơnh saq wŏh daq bay ănh hằng?" Hôm cô Ndĭq

gŭq u răm sên păch u nŏq. Un Ndĭq iau GaOq saq wŏh daq.

wŏh			
ŏh			
ŏh	ĭnh	ŏng	et
wŏh	wĭnh	wŏng	wet
wŏh	wĭnh	wŏng	
Wŏh	Wĭnh	Wŏng	

Cô bay vap Ndĭq păh la raq sĭq chĕq ôp nhi khậy nĕh de. Păh en khậy nĕh vlăh, vlăh en khậy nĕh ih. Ih di rănh en nŏq khậy nĕh săng un bay mê Ndĭq jĭnh.

Jĭnh chhŏng en khậy nĕh păng nhi. Khậy cô Ndĭq nhai bay vu panh, "Vơn ôp nhi păng a la raq, sên yăh vlơ." En vu sĭq nhi, vu khoi ôp pơch dân ca khậy nĕh.

êch	êch	och	och	ơch	ơch	ĭch	ĭch
sêch	têch	toch	poch	pơch	mơch	mĭch	jĭch

tacăh nĕh. Nĕh gâm vap nĕh saq sĭq vlâq chĕq nhŭp prông u vi cồ nĕh tamviêq, en nŏq saq sên dăq.

Dăq nĕh gĕh tamvăc sima. Ndĭq nhŭp sima, en nŏq tajuh gasor sima u ti Ndĭq de.

Tât sĭq nhi Ndĭq nĕh nhŭp prông nŏq nĕh tamvăq prĭh lŭng. En Ndĭq nĕh jih ti nhŭp păch cồ hôm sŭng nŏq, mà ti nĕh hôm ji.

tamviêq viêq

viêq	ti	văc
tamviêq	tamti	tamvăc

Cô Ndĭq nĕh vĭq vi măng nĕh vơq nĕh sây mât lâm jưl. En tât nĕh căh nĕh cơp sĭq vlâq vi cồ nĕh gĕh vơq khoi dân mât lâm jưl.

GaOq lŭp cô nĕh, "Lăm cô vĭq, cô gĕh chăng jưl nĕh tahơh hằng?" En cô nĕh panh, "Ănh nhai hôm ndŏh chhŏng."

En GaOq nĕh vĭq nĕh nhŭp ti cô nĕh cơl vôq nĕh de. En nĕh khoi vơq nĕh saq pănh jưl. En nĕh nhai bay cô nĕh.

ơl	ơq	ơp	ơh
cơl	vơq	cơp	hơh

gapu ngeq

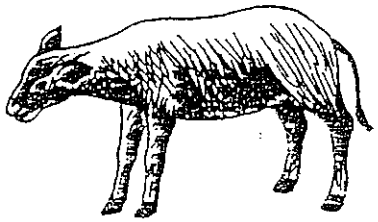

Cô Ndĭq săng GaOq saq lŭh tu re chĕq tê gapu u re. En GaOq an nĕh sa păch nŏq păch heq u re nŏq.

GaOq nĕh nhai panh, "Ănh cơnh tê gapu ngeq lŭng. Nĕh khoi cơnh ănh wŏq bay nĕh êq gưt wŏh vu."

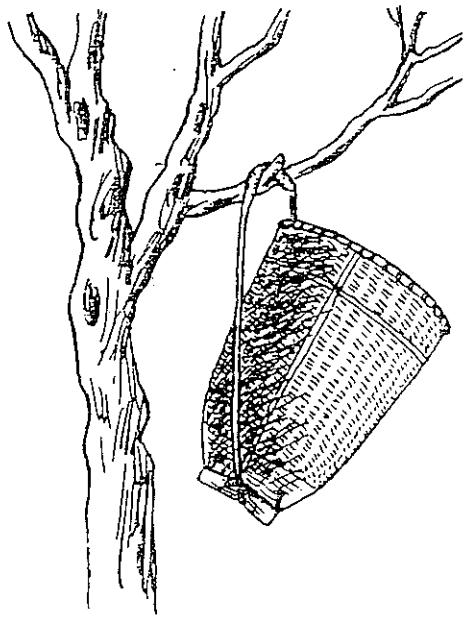

tamviêq

Vap Ndĭq bay Ndĭq saq tu răm chĕq jiq canji. Dŭh năr lŭng en khây nĕh saq tu daq chĕq ŭm. Ndĭq khoi gĕh anh prông chĕq saq sên dăq khây nĕh de u nŏq lawân. En Ndĭq tamviêq prông nĕh de u vlơ chhơ.

Ndĭq nĕh hŭch chĕq tôr, en tât mơch sĭq nĕh cơnh sĭq lawân, en vap nĕh

Chhŏng nŏq nĕh săng Ndĭq bay GaOq saq roc cô Ndĭq bay vap Ndĭq de u răm. Saq vanăc trong, GaOq bay Ndĭq vlam khây nĕh, săng khây nĕh sĭq sa piêng.

En nŏq GaOq nhai panh, "Vơn cơnh gŏng proq gŏq dông a gŏng sima."

En nŏq gapu ngeq lăp re, nŏq GaOq nhai gapu nŏq ôp viêm lŭng, nŏq GaOq pâm nĕh.

gapu
pu

pu	tŭq	tơp
gapu	gatŭq	gatơp

prông
ông

ông	oq	ĭh	it
prông	proq	prĭh	prit

ngeq
eq

eq	it	ât
ngeq	ngit	ngât

vrec

U re vap Ndĭq de gĕh pe vrec trong, du lâm trong saq, du lâm trong lăp tu răm, du lâm trong khây nĕh saq wŏh daq. En nŏq vap Ndĭq nĕh saq trong cò lăp răm, nĕh sŏh ŭnh, en ŭnh ngit.

Ndĭq nĕh êq gưt nĕh panh chăc ŭnh sa du rot nhi u vrec trong, nŏq nĕh păh chhơ nĕh pâm ŭnh, en ŭnh ngât lĕq lawân.

vrec
ec
e

e	a	ô	o	xxx
ec	ac	ôc	oc	ăc
vrec	nac	pôc	roc	chăc

prông

Ndĭq bay GaOq anh prông saq tu răm ôp dăq chĕq gĕh proq ha sima ha sipai. En nŏq khây nĕh gĕh proq bay sima. Khây nĕh doq lĕq sŭng prông; en khây nĕh anh sĭq tu nhi.

Mê Ndĭq vlăh cồ gŏng chhŏng en, nŏq nĕh ăng cồ gŏng sima. En nĕh jăng pai jo prit, doq gŏng proq.

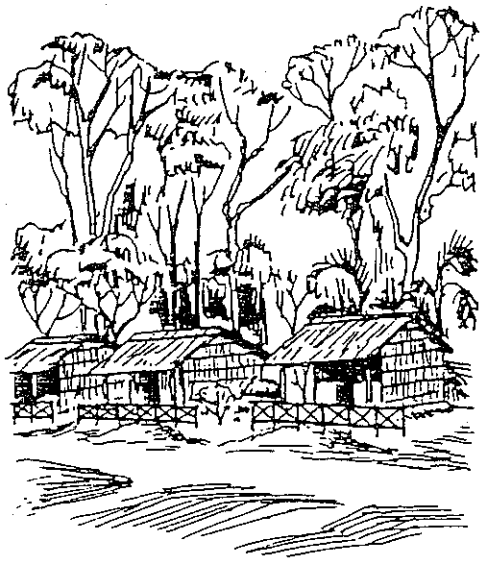

palây

GaOq nĕh tê gapu. Nĕh mơch cơnh sĭq sa piêng, nŏq nĕh saq, mŏh gapu lăp vrec trong sŭng palây vu, nĕh sa va en nĕh pale maq heq nĕh sa păch nŏq păch heq vu de u sŭng palây nŏq. Nŏq vu nhŭp nĕh.

En Ndĭq saq wĭnh bay têch nĕh sĭq gatŭq tê lawân, bay Ndĭq khoi gĕh roch

ya. Ŭnh sa ya, du năr du gĕh lĕq canjâq. En ŭnh sa tât sinoq yau dŭh cồ yau. Mŏh yau nĕh lôt du tu sŭng daq phong, nŏq ŭnh di ngât.

A nŏq vơn sây sinoq yau nĕh gĕh vrwanh tât dâng vrêq heq,

Lĕq en

vrwanh anh

anh	ăch	ŏq
vrwanh	vrwăch	vrwŏq

tu re an vap nĕh gưt wŏq. Vap nĕh panh gapu nŏq ôp viêm bay nĕh gala lŭng.

palây
lây
ây

ây ây ây ay ay
lây sây ngây play may

lây la năng le niq
palây pala panăng pale paniq

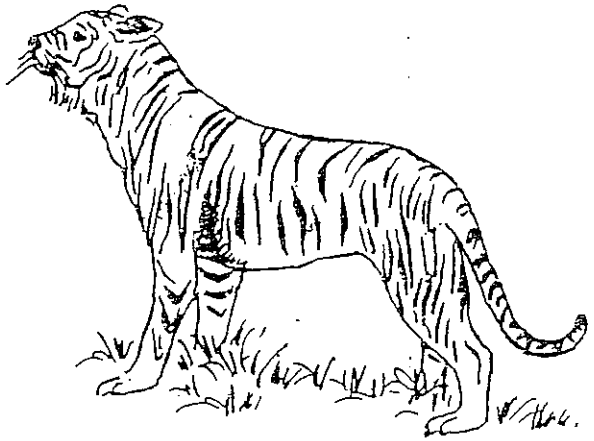

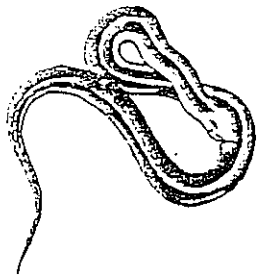

vrwanh

En nĕh hao vlơ nŏq, chĕq yau canjâq vòq en. Sipai nĕh panh chĕq nĕh ôp an yau tung dê dông wŏq, nŏq nĕh sŏh cồ

ănh tung nĕh hôm mo canjâq heq. Vrêq yiêng tung chĕq ănh tao răm an yiêng đăng canjâq."

Nhâng yau tung poq ya nŏq, sipai nĕh saq ndăng tao răm ndăng. Sipai panh, "Tao răm caheq nĕh hôm mo canjâq heq yiêng. Chĕq ănh tao răm vlơ paniq yiêng de vồq nŏq nĕh đăng canjâq."

Hôm wŏq

sipai pai

pai	ma	noq	gâr	pêt
sipai	sima	sinoq	sigâr	sipêt

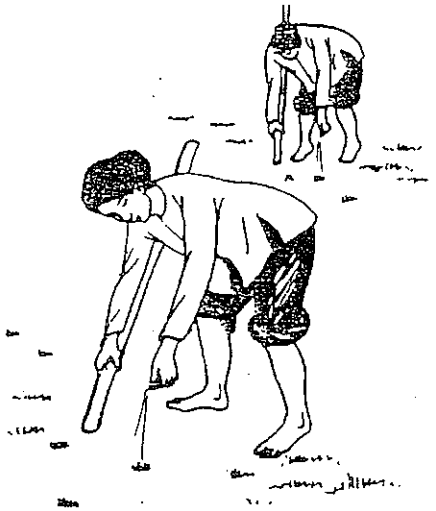

swây

Cơnh mơch swây va en. Cô Ndĭq êq an GaOq saq tê gapu wŏq, săng nĕh gŭq u nhi. En GaOq gŭq u nhi chĕq Ndĭq saq tê gapu.

Nŏq un cô mê vap Ndĭq saq swây va. GaOq wĭnh saq bay. Mŏh gatơp saq sa va cồ khây nĕh me swây. Nŏq GaOq dăh gatơp du lawân.

swây ây

ây	an	âq
swây	swan	swâq

canji

Un cô Ndĭq lŭh tu răm chĕq ôp canji. U răm khây nĕh de gĕh va me hon lŭh yăh lŭng. En cô Ndĭq nhai panh, "Jiq canji."

Mê vap Ndĭq khoi saq jiq canji bay un Ndĭq de wōq. Mōh cô Ndĭq ji canduŕl nōq nĕh saq sĭq nĕh vĭq lawân u nhi.

canji ji

ji	jâq	duŕl
canji	canjâq	canduŕl

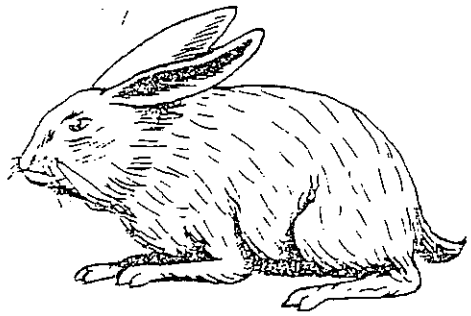

sipai

Yau Bay Sipai

Sipai bay yau căt en cồ ya en tanchăp pcq, iau ganai tung sĭq. Sipai tung lor.

Sipai nhăi bay yau, "Vơn tung caheq canjâq lŭng. Vrêq ănh tung, nōq yiêng tao răm, en yiêng tung, nōq ănh tao răm, nōq nĕh đăng canjâq." Nhâng sipai tung ya, yau nĕh tao răm. Sipai panh, "Yiêng đăng gưt tao răm, nōq

wõng lòh?"

En un Ndĭq âh, "Vap Ndĭq."

Nõq vap Ndĭq nhai, "Lũh êq an ănh saq ôp tu răm? An ănh saq ôp tu răm vòq."

vlăh
ăh

ăh	am	ơ
vlăh	vlam	vlơ

năc	nông	hal
vanăc	vanông	vahal

sây
swây

talēh
lēh

canji
taji

vraq
raq

gatơp
gapu

pale
palây

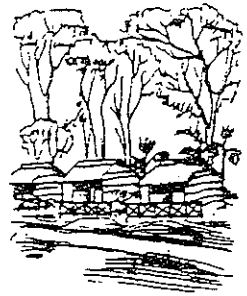

ăt	ang	ât	êp
phăt	phang	phât	phêp

kiêp

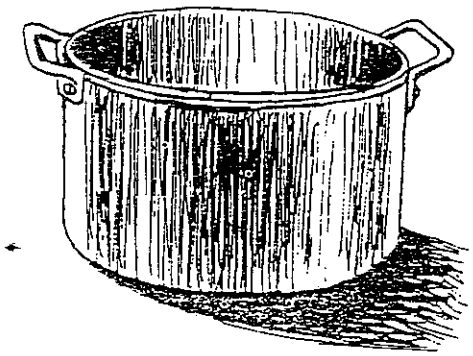

Mê Ndĭq cơnh saq tu re, nŏq nĕh săng Ndĭq jăng piêng. U nhi gĕh kiêp ken bay kiêp măq wŏq. Ndĭq nhŭp cò kiêp măq, chĕq jăng piêng. Kiêp canjâq, nŏq Ndĭq ôp tarung cò kiêp piêng nŏq,

vlăh

Cô Ndĭq săng un Ndĭq jăng pai plôi. En nŏq un nhŭp plôi un vlăh lŭh, un Ndĭq jăng pai, dcq gŏng. Vap Ndĭq pân, "Dcq vanăc chĕq vanăc, ănh hôm sa chĕq saq ôp wŏq."

En un Ndĭq nhai, "Vâng phŭng vày. Gĕh vu sŭng nhi heq saq wŏng gŏng wŏq."

Vap Ndĭq lŭp, "Vu lây cò saq

En nŏq cô Ndĭq đŏh gapu chĕq an gapu saq sa. Khây nĕh bi va hao nâm chĕq di yăh sŭng nŏq. Nŏq cô Ndĭq nhai panh, "Khay heq vơn sa phe nhi, nŏq vơn êq gĕh saq nham phe vu de wŏq."

ndĕh	ĕh	ĭq	ŭng	ân	ăng
dĕh	dĕh	dĭq	dŭng	dân	dăng
ĕh	ndĕh	ndĭq	ndŭng	ndân	ndăng

En nŏq nĕh dônh, nĕh ôp di yăh sĭq vlâq, nĕh phŭng mê nĕh chih nĕh. Tât mê nĕh sĭq, nŏq mê êq chih bay khoi êq pâm.

kiêp
iêp

iêp	en	ing
kiêp	ken	king

kiêp	ken	king
Kiêp	Ken	King

păr

Vap Ndĭq săng Ndĭq gŭq u răm sên va. Sŭm gatơp nĕh păr tât sa va, en Ndĭq wĭnh, "Vap ôp an ănh iưn du tong aq chĕq pănh gatơp gĕh hằng? U sŭng vri heq gŏq gatơp lŭng."

En nŏq nĕh khoi sây gatiêt păr wŏq. Nĕh păr tât ntĕh, mơch u Ndĭq. Mŏh Ndĭq pănh gĕh du lâm gatiêt, gĕh du lâm gatơp.

păr
ăr

ăr	ăr	ôr	ôr	ur	ur	ar	ar
păr	căr	côr	tôr	tur	chur	char	war

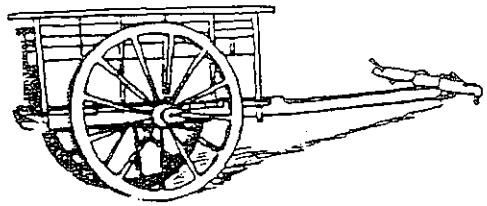

ndĕh

Vap Ndĭq nĕh wĭnh nham du tong ndĕh gapu chĕq chơ va vât sĭq tu nhi, nŏq vu êq ndân a nĕh, vu an nĕh nham. Nŏq nĕh iau ndĕh gapu sĭq tu nhi.

Cô Ndĭq tanchăp gapu en saq tu răm. En khây nĕh bi bao va hao ndĕh. Nŏq nĕh pâm ndĕh gapu diêt, khây nĕh sĭq tât nhi. En Ndĭq bay vap nĕh nhŭp va chĕq u ntĕh.

Cô Ndĭq bay Ndĭq tatâm nhi. En mê bay yông Ndĭq saq tung ya an khây nĕh iưn tatâm nhi.

En un Ndĭq de jāng piêng. Hôm Ndĭq nĕh saq yŭq ca. Ndĭq nĕh saq yŭq ca en gasop nĕh de tarŏh sŭng daq, en nŏq nĕh đông hao, nŏq Ndĭq nhŭp hao.

Hôm ayh GaOq cồ dayh jâng gŭq u nhi nĕh côih lêng.

am	im	âng
nham	nhim	nhâng

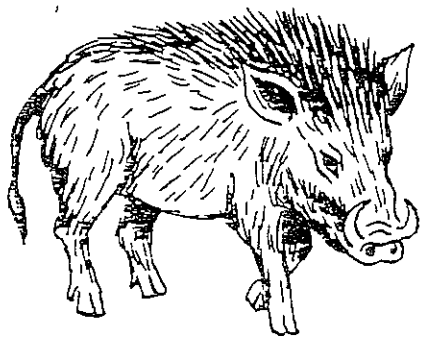

jike

Gĕh du lâm jike măq lăp răm cô Ndĭq sa va. En cô iau vap Ndĭq saq ôp dăq chĕq gĕh jike. Cô Ndĭq ôp dăq êq gĕh jike. Tât vap Ndĭq ôp nŏq gĕh jike. Mŏh vap nĕh nhai sĭq jike panh, "Lŭh saq sa va nanh de lòh? Vrêq nanh sa gŏng may de wŏq."

jike
ke

ke	na	ngo
jike	jina	jingo

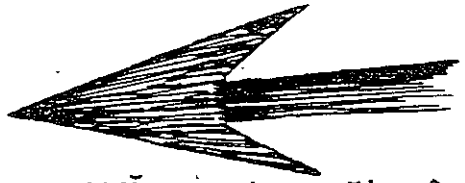

căm đec

Vap Ndĭq săng Ndĭq saq bay nĕh sên jike lăp sa va u răm En vap Ndĭq pân Ndĭq, "Căh tôr lăm saq an vap gưt chĕq vap văt đec dê pănh chưt jike."

Tât jingo Ndĭq bay vap nĕh saq. Nhâng jike ken gĕh lăp răm sa va. Khây nĕh pănh a căm đec chhiêp, en pănh sĭq vlâq wōq dip u candư'l jike. Mōh jike sec, en jike chưt lawân.

Khây nĕh saq tāq đec lŭh, en khây nĕh văt gōng sĭq tu nhi lawân.

đec
ec

ec	ōh	ưc	ơm	ăng
đec	đōh	đưc	đơm	đăng

đec	đōh	đưc
Đec	Đōh	Đưc

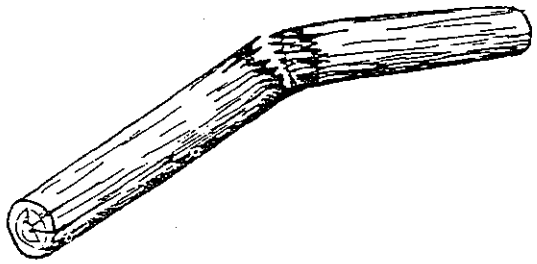

dayh

Cô Ndĭq me tatao nhi u răm. En nōq khây nĕh tanchăp chhe rĕh tu tơm chhơ chĕq nhi êq vông.

GaOq nĕh khoi hao nhi bay vap nĕh de, nōq nĕh tarōh a nhi tât ntĕh. Nōq GaOq dayh jâng, nĕh nhai, "Jâng ănh je ji lūng." En yông nĕh panh, "May ayh hao vòq chĕq dayh jâng may canōq lòh."

dayh
ayh

ayh	ayh	uyh	uyh
dayh	tayh	duyh	muyh

ya

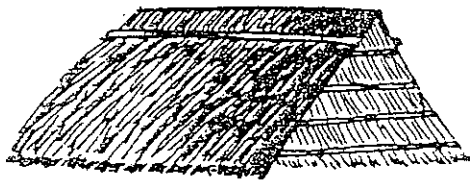

Un bay mê Ndĭq saq wõng ya. Khấy nẽh saq ngai lŭng nõq khây nẽh sây ya, en un bay mê Ndĭq de khây nẽh căt ya nõq. Căt en, nõq khây nẽh ih, ih chhõng en khây nẽh saih. En nõq khây nẽh tanchăp poq bay tung sĭq tu răm chẽq ôp nhi u nõq.

ya
a

a	ông	ŭq	iêng
ya	yông	yŭq	yiêng

ya	yông	yŭq
Ya	Yông	Yŭq

Cô Ndĭq bay vap Ndĭq ôp war gapu. En nõq Ndĭq lŭh bay vap nẽh saq tu răm chẽq păh chhơ.

GaOq nẽh saq lêng tu war gapu, en nẽh nhai bay mê nẽh panh, "Sên tôr gapu de, nẽh gẽh chõh tĭq, chăc nẽh ji lŭng mê, gal hằng?" En mê nhai, "Gâm nẽh côr wõq, êq gal ji ngăn."

En mê nhai, "Vrêq may gũq sên nhi chẽq mê saq wõng vap sĭq sên gapu heq, ơ." "Ơ."

ăc	ăc	ōc	ōc	ŭc	ŭc	âc
năc	chăc	choc	cõc	cŭc	chhŭc	chhâc

khay

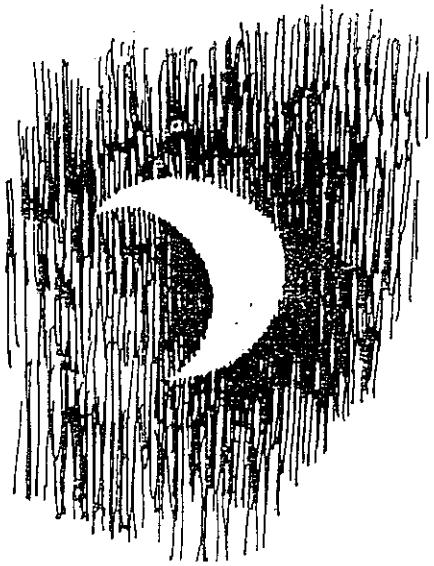

Vrêq vap Ndĭq saq gon, bay khây nĕh khoi gĕh văt đec wŏq. Măng heq êq jingo khay. Gĕh khay, nŏq khây nĕh sây dân. Khây nĕh pănh dip, êq chhiêp gĕh.

Khây nĕh pănh gĕh du lâm jun măq. Vap Ndĭq bay Ndĭq văt sĭq tu nhi lawân.

En nŏq un Ndĭq bay mê Ndĭq de ôp gŏng jun nŏq, nhŭp kiêp jăng. GaOq

bôih
côih

dec
đec

khay
cay

chao
ao

kiêp
kiêq

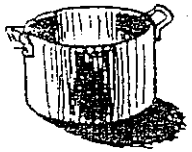

sai
saih

ăr	ăr	or	or	âr	âr	ơr
căr	păr	por	lor	lâr	wâr	wơr

Khay heq va cô Ndĭq de dŭm en. Nŏq un Ndĭq bay mê Ndĭq de saq tu răm chĕq ôp va.

Vap Ndĭq bay cô Ndĭq saq pâm va, en khây nĕh tung va sĭq tu nhi. En khây nĕh ih, ih en nŏq vŏq va nŏq. Hôm lâq khây nĕh văt an vu iưn. En khây nĕh jăng piêng sa.

Vap Ndĭq nhai, "Ti ănh je hôm ji a lăm saq păh rĕh năr tơq."

lăp nhi năq nĕh sa khưn du cŏc gŏng.

Khây nĕh sa piêng đơm panh, "Khay heq vơn gĕh gŏng gŏq lŭng."

khay ay

ay	ăn	ưn
khay	khăn	khưn

Bai Hŏc 84

chao

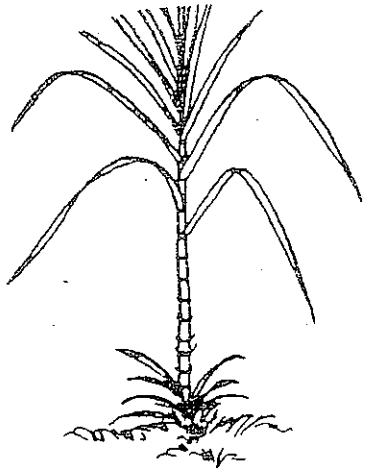

Mê Ndĭq bay un Ndĭq de jiq canji re chĕq khay heq Ndĭq bay vap nĕh tăm chao. En Ndĭq bay vap nĕh de văt chao a nhi lŭh tu re chĕq tăm di chhŏng chĕq.

Tât khay chao nĕh hon hao măq, vu gĭq chao tung sĭq, dê vu chĕq sa ha vu tăch chĕq ôp lŭh păch langôt dê huch. Daq chao de yăh langôt, nŏq vu chĕq huch bay daq tamô.

chao
ao

ao	ao	ao
chao	hao	rao

khoi côih bay khây nĕh wŏq. Côih chhŏng rĕh, en khây nĕh saq lŭh tu răm chĕq jiq canji gĕh vi ôp nhi.

côih
ôih
ô

ô	ô	a	u
ôih	ôih	aih	uih
côih	bôih	saih	nuih

bi

Ndĭq bi camon nĕh saq lêng tu vi vu. Camon nĕh de sa chao, mŏh ŏh vu de cơnh chao, nĕh đưc cồ ao camon Ndĭq de tahec. En nŏq Ndĭq bi camon nĕh sĭq nhì, mê nĕh lŭp, "Lŭh ao hec canŏq lòh?" En mê đŏh chĕq ao hec nŏq tachuq

côih

Vap Ndĭq cơnh saq sŭng vri wŏng rĕh. GaOq wĭnh, "An ănh maq saq gĕh nằng?" Vap nĕh êq an, nĕh nhai nĕh saq ngai lŭng.

Tung rĕh sĭq en vap Ndĭq bay Ndĭq côih rĕh chĕq ôp nhi u răm. Un Ndĭq

ao yăh. En nĕh rao jâng nhŭp khăn jut jâng camon nĕh de, en bi camon ôp nĕh vĭq.

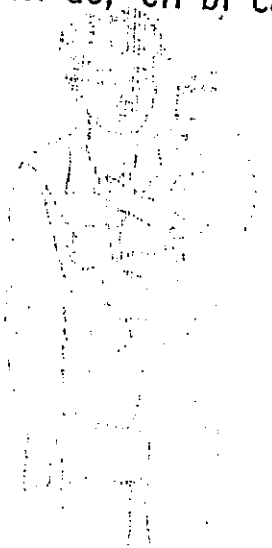

bi
i

i	ănh	ĕh
bi	bănh	bĕh

bi	bănh	bĕh
Bi	Bănh	Bĕh

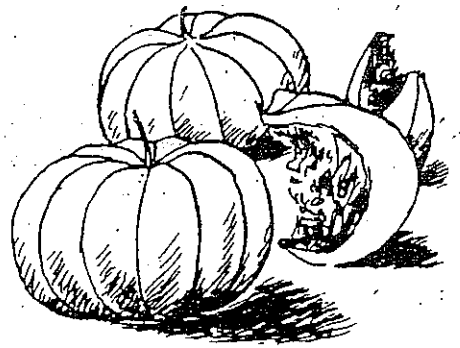

plôi

Cô Ndĭq bay vap Ndĭq de gĕh tăm plôi u răm gŏq lŭng. Tât khay heq plôi nĕh play. En nŏq cô Ndĭq pĭq bi sĭq tu nhi, Ndĭq bi văt lăp sŭng nhi năq.

Cô nhai panh, "Ănh cơnh lŭng jăng pai plôi heq bay gŏng." En un Ndĭq nhai panh, "Hôm jŏq lŭng nŏq ănh jăng pai plôi." Cô Ndĭq wĭnh diêt, nŏq nĕh jăng lawân.

plôi
ôi

ôi	ôi	ơi	ơi	ai	ai	ai
plôi	rôi	rơi	nhơi	nhai	ngai	pai